

68 eodem vers. & Abb. num. 16. vers. Aliqui volunt. Et ita videtur observari, etiam in Constitutionibus Ecclesie vel Ordinis premissis sit certa dies ad electionem celebrandam & idem de loco; nam nihilominus electio non fuit reprobanda ex eo quod alio die vel loco celebrata fuerit, de quo per Archidiaconum in capite In nomine Domini, num. 16. in fine num. 17. & 18. 23. distincti. nisi Constitutiones procedant ulterius irritando electionem: ad quod vide quod notant Joannes Andreas num. 3. & Abbas num. 11. in capite Ad Apostolicam infra de regulis; & quod plene scripti in capite Cum accessissent, num. 37. & 40. supra de Constitutionibus.

69 Item addunt aliqui substantiale esse, ut electio celebratur in Ecclesia vacante, ut capite quod sicut supra eodem. Sed hoc similiter non tenetur, quia licet sit honestum & iustum ut in dicto capite. Quod sicut vers. Cum juxta Constitutiones Canonice: tamen nec locus est de substantia electionis, secundum Joannem Andream, num. 28. circa finem, versione Et quid in Ecclesia. Cui etiam Abbas consentit num. 16. circa finem, versione: Item addunt aliqui. nisi aliud sit obventum de consuetudine, argumento capitis Quod fronte de appellatione.

70 Rursus addunt quidam substantiale esse, ut scrutatores sint digni; cum hoc sit expresse in hac littera ibi, fide digni. Sed secundum Joannem Andream circa finem, versione Item quod scrutatores & Abbas num. 16. versione Addunt etiam, communiter tenetur hoc non pertinere ad substantiam electionis; sed ad iustitiam, quia textus hoc dicit potius admonendo quam aliquid substantiale inducendo; & hujusmodi idoneitas prelatum, ut in capite finali de prescriptis.

71 Similiter licet aliqui contradicant: communiter tenetur non esse de substantia, ut electio celebratur postquam cavaverit traditum est sepulture: ut notant omnes in capite Bona, ille secundum post glossam, ibi in verbo Traditum supra eodem. Joannes Andreas dicto numero 28. in fine & Abbas dicto numero 16. itidem in fine. Silvester in verbo Electio 1. questione 6.

Vidi multos dubitari, an Preses Capituli sit de substantia electionis; nam communis practica habet, ut Capitula non celebrentur sine Preside; itaque valde rationabile est, ut sit ibi aliqui qui dirigat actus Capitulares; & videretur confusio & discordantia occidit amputetur, argumento capitis In Apibus 7. questione 1. Sed nihilominus verum videtur hoc ad substantiam electionis non pertinere, tum quia in hac Decretali, ubi prescribuntur substantia electionis: de Preside nihil disponitur, ut ostensum est supra; nec alicubi reperitur in Jure, ut ex defectu Presidis aliqua electio fuerit cassata vel reprobanda; nec ullus Doctor id exigit ad electionis validitatem; & in specie Petrus à Bixio in Directorio electionis, parte 1. à capite 3. & per totam ponit viginti octo requisi ad electionem; nec meminit Presidentis & quavis sit de forma ut electio fiat à Collegio, secundum ea que dicta sunt supra in primo substantiali, num. 37. tamen ut inquit Innoc. in capite Cum non ignores, num. 1. de prebendis ad esse Collegii non exigitur ut sit ibi Prælarus, argumento l. 1. ff. Quod exijisset nisi verso nomine; & sequitur ibidem Joannes Andreas num. 2. versione Solatio; sed & Oldrad. conf. 128. Quoniam ad investigationem, num. 8. versione Et si dicatur. Non est, inquit, de esse Collegii habere Prælatum. Et postmodum subdit talia Collegia cessante exemptione, habere Ordinarium pro capite, exempta vero Papam. Actus autem Capitularis dirigi poterunt ab antiquiore, qui etiam potest Capitulum convocare in defectum ejus, ad quem id spectat de Jure vel consuetudine, ut notat Innoc. Joannes Andreas, Abbas, Felin. & alii in capite 1. infra de majoritate & obedientia. Anchar. in repetito capite Canonum Statuta in 10. questione principali, supra de Constitutionibus, quos sequitur Petrus à Bixio in 3. parte Director, cap. 4. num. 1. Et ita semper tenent, nisi Statutus Ecclesie vel Ordinis à Sede Apostolica confirmatus aliud expresse cavaverit.

De forma electionis per compromissum egi latissime in capite Licet de vitanda supra eodem, ibi plene videas.

DE ELECTIONE

Cap. Quia propter. §. Illud autem.

SUMMARIUM.

- 1 Electores non possunt suffragium ferre per Procuratorem, nisi sint canonice impediti.
- 2 Electio Procuratoris ad eligendum non potest fieri sorte.
- 3 Electores absentes non possunt votum suum dare scripto ob signatum.
- 4 Moniales infirma, quod ratione debeant in electione suffragium ferre.
- 5 Procurator ad eligendum constitui debet à vocalibus absentibus cum generali mandato.

1 Illud autem. Interdictum Procuratorem in electionis negotio constitui, nisi concurrant hic contenta usque ad §. Electionis.

In Religione Fratrum Sancti Hieronimi de Fesulis extrat Constitutio uti recepta circa electionem prepositi Generalis, qua cavetur ut singuli qui septem annos in Religione perstituerint & Sacris Ordinibus initiati fuerint, possint mittere ac dare votum in electione prepositi Generalis & in specie preteribitur forma, ut iidem vocalis si absentes fuerint, scribant in schedula nomen cum cognomine ejus, quem volunt in prepositum Generalem eligere & consignent eam exteriori folio inclusam & obligatam Procuratori Monasterii ad Generale Capitulum accedenti cum inscriptione Votum Fratris N. Vota vero sic obligata à Procuratore deferuntur ad Capitulum Generale ibique sublato exteriori folio, absque eo quod legantur interiori: in unam conjunguntur ad electionem peragendam. Procurator autem Capituli qui portat schedulas vocalium absentium, eligitur sorte: ut habetur in alia ejusdem Ordinis Constitutione.

Consultata est Sacra Congregatio Concilii, an hic modus eligendi prepositum Generalem censeri debeat Canonicus, nec ne.

Et quidem videtur hic modus repugnare non solum Juri communi, sed etiam Decreto Tridentini Concilii, capite 6. sessione 25. de regularibus Juri communi, quia vocalis non

- 6 Regulares in electionibus votum non habent, nisi saltem suo Subdiaconi.
- 7 Privilegia & indulta contra Decreta Tridentini Concilii revocantur in Bulla Pii IV.
- 8 Electiones prepositi Generalis Sancti Hieronimi de Fesulis, nulliter celebratae consolidantur.
- 9 Numerus essentia vocalium reducit: multitudine in pluribus reprobanda, ibidem.

accedunt personaliter ad suffragium ferendum; sed mittunt suum votum in schedula obligata; & tamen de Jure non potest quis eligere per Procuratorem, nisi cum iusto impedimento detinetur: quominus personaliter accedat, ut aperit statuitur in hoc §. ibi: penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio Procuratorem constituat; nisi sit absens in eo loco de quo debeat advocari iustoque impedimento detentus venire non possit: ad idem textum in capite Si quis iusto, ubi omnes notant infra eodem libro 6. Et eo magis, quia hoc casu Procurator qui mittitur, eligitur sorte: quod tamen similiter de Jure prohibetur, ut in capite finali de Sortilegio.

Deinde est contra Decretum Concilii dicto capite 6. quod jubet electionem fieri per secreta suffragia, quia quavis Procurator deferat schedulam inclusam in folio obligato: potest tamen illam resignare & in alio folio includere. Ob quam rationem Sacra Congregatio olim consultata à Canonico Lateranensibus: an absentes personæ, quod presentes facerent scripto suum votum dare possint in electionem sociorum Capitularium. Respondit non posse. Et similiter consultata, an Moniales lecto propter morbum affixum votum suum ad electionem Superiorem mittere possint: itidem respondit non posse; sed qui accipiendis custodiendisque votis prelati erunt, debent accedere ad ægrotantes & ab eis vota accipere. In casu autem legitimi impedimenti non mittitur votum in scriptis per procuratorem, sed procurator constituitur ad eligendum cum

De Elect. c. Quisquis.

cum generali mandato, ut similiter Congregatio alias tenetur.

Quibus accedunt duo inconvenientia. Alterum quod procurator, qui portat schedulam obligatam potest illam occultare, & loco illius aliam sibi beneficium in urnam ponere, ut sapienter factum dicitur. Alterum quod ambones dignitates, vel alii, quorum intereat, ut certi sint de voto aliorum, multoties: ut telatur procurator Ordinis, illud emerunt pecunia: viderunt enim illud inscribi, obsequari, & tradi procuratori Capituli, & pro hac scriptione, obligatione, & traditione eorum ipsa facienda pecuniam dammabitur solvere non sunt veriti.

Rursus in eadem Regione extrat alia Constitutio, qua cavetur, ut vacantiis prioribus localibus, singuli professi tam Clerici, quam Conversi ejusdemque Conventus deant votum in eorum electione. Quæ etiam videtur adversari decretum Veronens. Concilii relato in Clem. ut si de stat. & qualitat. atque invocato à Concilio Tridentino cap. 4. sess. 22. statutum est, ut quicumque in Cathedrali vel Collegiata seculari, regulari Ecclesia divinis mancipatus officis in Subdiaconatu ordine saltem constitutus non sit, vocem in ejusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam hoc sit ab alio liberè fuerit concessum & in fin. d. Clem. additur clausula, non obstantibus quibuslibet consuetudinibus, vel statutis que videntur referri ad omnia precedentia, cap. Secundo requirit de appellat. Anchar. conf. 2. num. 9. vers. Postquam ista clausula, & Felin. in cap. Canoniam que, de rescriptis.

Et quavis, cum hæc constitutio fuerit confirmata à Sede Apostolica, & non videtur sublata ex dicta Clementina, & consequenter neque à Concilio dictam Clementinam innovante: nam glossa in illis verbis, non obstantibus consuetudinibus, vel statutis, Nota, inquit, quid non substat privilegia, tamen videtur sublata per Constitutionem Pii IV. que incipit, in Principis Apostolorum, per quam revocantur privilegia, & sublati omnia in his, que decretis Concilii contrariantur. Neque enim dubitari potest, quin dicta Constitutio adversetur Concilio, cum de directo illud dicitur contrarium ejus, quod Concilium statuit; & alioquin ratur Constitutio Pii IV. fuisse superfluum, ut alii advertit Sac. Congregatio in simili Constitutione Eximiarum Sancti Pauli. Inque videtur respondendum ejusmodi Constitutiones esse nullas, cum non appareant confirmate post Concilium; modumque eligendi Generalem non esse Canonicum, & electiones hæcenus celebratas esse irritas. Verum agendum esse cum Sanctissimo D. N. ut illas dignetur ex gratia convalidare cum omnibus inde fecutus, ita ut ex defectu forme superioris prepositæ deinceps à nemine impugnari valeant: ac præterea injungendum Generali, ut una cum Procuratore Ordinis, & quatuor aliis Patribus penitioribus alium modum eligendi consulat, eumque ad S. Congregationem transmittat pro confirmatione.

Et ita S. Congregatio Concilii declaravit modum eligendi generalem quo hæcenus usi fuerunt Fratres sancti Hieronimi de Fesulis, non esse canonicum, & electiones celebratas esse nullas, atque irritas. Verumtamen Sanctissimi benigne hujusmodi electiones convalidavit cum omnibus inde fecutus.

Cui quidem resolutioni Religio acquievit, ac deinde Generalis de consilio, & assensu multorum Fratrum ex graviori religione, aliam formulam electionis confecit, quam nuper misit ad Sacram Congregationem pro approbatione.

Hæc autem formula, quod spectat ad secretum, & substantiam electionis videtur posse tolerari, quavis non habeat omnia requisita Concilii Generalis: illa enim plurima sunt, ut ostensum est in principio hujus cap. à num. 36. Et per formam secretum grave est procedere, ut ait gloss. in cap. Cum expet. in verb. Inquisitio, infra eod. lib. 6. Præterquam quod hoc cap. non procedit nisi in electionibus Prælarum, per quorum obitum Ecclesie vidantur, ut colligit gloss. in verb. Ecclesie viduas, quam communiter DD. sequuntur, ut latius dictum est supra in princip. numer. 6. Et religiones omnes habent peculiarem Constitutiones, quibus ad rigorem predictæ forme non astringuntur, nec Tridentinum Concilium aliud exigit in electionibus regularium, quam ut celebrentur per vota secreta.

Habet tamen exhibitæ formula aliquid difficultatis propter numerum vocalium. Nam cum Religio hæc sit satis parva, & extra Italianam non extendatur, tamen secundum formulam confectam accedent ad Capitulum generale pluri-

quam centum personarum. Hoc autem valde absonum est tum ob periculum confusions, & discordiarum, tum ob religionis dispendium, tum quia religiosis datur autem se nimium occupandi in occupandis plurimorum votis. Unde expedire hanc numerum al qua ratione moderari, instar testium, quorum numerus superflua multitudo protrahatur, l. 1. §. fin. ff. De testib. cum enim in electionibus numerus preferatur auctoritati, cap. Dandum supra eod. ubi gloss. in ver. Numerus, & cap. Ecclesia vestra infra eod. valde expedit, ut vocalium numerus retrahatur, & ad aliquot digniores restringatur. Neque enim nimium deferendum est multitudini, cap. Si quis 18. q. 2. Imo, ut legitur in aut. ut determinatus sit numerus Clericorum in princip. collat. 1. Quia penè nihil immensum bonum est, neque competens est, ordinationes fieri tantas, ut illorum expensis Ecclesia incidat in casam matuorum maximorum, & paulatim ad novissimam inopiam deponatur, facit text. in leg. 1. §. Novissimæ, ff. De orig. Juris & in l. Consermias C. de proso, facit. Item lib. 12. & alia que in hac rem congerit glossa secunda in cap. unico in princip. De Relig. domib. libro 6. & Paul. de pacto de extrat. Advoc. num. 1. & seqq. Itaq; possit permitti, ut habeant votum in Capitulo generali infra scripti tantum, nempe Præpositus Generalis, Visitatores, Procurator Ordinis. Item Priores omnes, sed esset experimentum, dummodo non sint titulares (plurimi enim ad genus extant in dicta religione) & dummodo Priores ordinari in suo quilibet Monasterio resident; & in eo Monasterio inhabitent quatuor saltem Sacerdotes præter ipsum Priorem. Ad hoc cap. ut de Reg. Monach. hæc restrictiva erit valde utilis, & dabit Religiosis occasionem supplicandi hos parvos Convenus, qui retinentur solum ad suam multiplicandi vota. Item tres primi Definitorum per biennium existentes: non enim admitti debent omnes Lelimitores juxta formulam à Generali confectam, quia hi sunt numero viginti unum creati à Capitulo: unde satis sunt tres primi, alii facti sunt ut sint exempti ab officio. Item Procuratores seu Discreti singulorum Monasteriorum in quo similiter adhiberi potest restrictiva: dummodo ordinari in suo quilibet Monasterio resident; & dummodo ordinari in suo quilibet Monasterio resident; & in eo Monasterio inhabitent quatuor saltem Sacerdotes. Item Cancellarius quem libi Generalis elegerit: quod potest tolerari juxta Constitutiones antiquas. Supra dicti omnes constituant numerum vocalium circa sexaginta.

Super est deliberandum, an sit indulgendum Religiosis penitentibus, ut habeant votum Magistri Lectores & Prædicatores: quemadmodum hæcenus habuerunt in vim Constitutionum.

In fine ejusdem formulæ ubi dicitur, ut facta supplicatione omnium votorum qui illorum excesserit numero sit in prepositus Generalis: videtur addendum, dummodo altera dimidia partem suffragium toleret dicto capite Ecclesia vestra infra eodem cum concordantibus.

Die 9. Maii 1626. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum approbavit formulam electionis ad se transmissam eamque mandavit de cetero inviolabiliter observari à generalibus & vocalibus Religionis Sancti Hieronimi de Fesulis, ita tamen ut post verbum numero addatur clausula, dummodo ultra dimidiam partem suffragium toleret & de cetero vocem in Capitulo Generalibus non habeant, nisi infra scripti, videlicet Præpositus Generalis, Vicarius Generalis pro hac vice tantum, Visitatores, Procurator Generalis, ut Præpositi Generales post dimissum officium. Item Priores omnes, non tamen titulares omnium & singulorum Conventuum, dummodo ordinari in suo quilibet Monasterio resident; & in eo Monasterio inhabitent quatuor saltem Sacerdotes. Item Cancellarius quem libi Generalis elegerit pro Capitulo Generali, cum altero Cancellario à Capitulo Generali eligendo & Discretis ex antiquitatibus in magisterio sum in aliqua publica Universitate promoti, & in futurum prævisis dispensationibus subiciendis in Capitulo Generali & de licentia tantum ipsiusmodi capituli ad Doctoratum promovendi, alii legentes, aut prædicantes, dum tamen numerum quindecim non excedant. Que omnia cum S. D. N. relata fuissent, Sanctitas sua illa approbavit, atque ab illis, ad quos pertinet, inviolabiliter observari mandavit, quibuscumque in contrarium non obstantibus. Roma 13. Junii 1626.

272
fructudo autem contra Ecclesiasticam libertatem non valet, ut est textus clarus in cap. Cum terra supra eod. ibi quia igitur hoc redundat in gravamen, & perniciem Ecclesiasticæ libertatis, præscriptam consuetudinis pravitatem sancimus penitus abolendam, & ibi notat gloss. in ver. Consuetudinis gloss. ult. in d. cap. Massana, & ibi dixi num. 13. post Bald. ante num. 1. vers. Item nota & Abb. num. 6. & hoc teneas sine trepidatione ex rationibus, quas ibi posui.

273
ricti electores sponte admittunt Laicos; propterea enim pleuntur penis hic statuti: At quando inviti, & per vim, aut metum eos admittunt, nullatenus puniuntur, quia à prædominio si quis coactus vult, magis non vult, quàm vult, & metus excusat ab illis extraordinariis delictis, cap. Cum Vintonien. sup. eod. & declarat hic gloss. 1. Bald. num. 1. & 3. Henric. Boich. in princ. Card. in 1. offof. & Joan. de Anan. num. 1.

273
rentur laici, siue hujusmodi potestates, assumere sibi jus in posterum & sic perire libertas Ecclesiæ; & ideo Laici omnino excludendi sunt à Collegiatis Ecclesiis. Sequitur Bellam. in 8. questione Butr. num. 10. & communiter alii. Facit quod Doctores notant post Innocentium in capite primo de celebratione Missarum, dum dicunt Laicos non posse simul cum Clericis in Choro Divinis Officiis interesse.

De Elect. c. Nihil.
veritates Ecclesiasticæ libertati; & eodem modo Butr. hic num. 5. dicit electionem esse per abusum, & non valere quando fit interventibus secularibus. Idem non obicit seculi gloss. in cap. Cum terra sup. eod. in figuratone casus ad fin. dum ait: Item laici non debent interesse, nec vocem habere in electione Prelati; & sic glossa excludit laicos non tantum à voce, sed etiam ab assensu, & interventu. Idem Episcopus Brixien. in suo magno repertorio in ver. Laicos, dicens: Nullus potest, aut debet interesse electioni Prelatorum, ac de illa se intrromittere; & Franc. March. decis. 102. num. 2. similiter excludit laicos ab utroque, dum alternativè inquit non valere consuetudinem, quòd laici potestas habeat jus eligendi, aut assensu electioni.

DE ELECTIONE.

Idem Innocentius in eodem Concilio Generali.

CAPUT XLIV.

Nihil est quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quàm quòd indigni assumantur Prælati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medelam, irrefragabili constitutione sancimus, quatenus cum quisquam ad regimen animatum fuerit electus, is, ad quem pertinet ipsius confirmatio, diligenter examinet & electionis processum & personam electi: ut cum omnia ritè concurrerint, munus ei confirmationis impendat: quia si secus fuerit incautè præsumptum, non solum deiciendus est indignè promotus, verùm etiam indignè promovens puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animadversione puniri, ut cum de ipsius confiteretur negligentia maximè

DE ELECTIONE

Idem Innocentius in eodem Concilio Generali.

CAPUT XLIII.

Quisquis electioni de se facta per secularis potestatis abusum consentire praesumpserit, contra canonicam libertatem: & electionis commodo careat, & ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. Qui vero electionem huiusmodi, quam ipso iure irritam esse censemus, praesumpserint celebrare, ab officiis, & beneficiis penitus suspendantur per triennium, eligendi tunc potestate privati.

SUMMARIUM.

- 1 Eligentes per secularis potestatis abusum ab officiis & beneficiis triennio suspendantur, & tunc eligendi sunt potestate privati, & num. 11.
- 2 Electio quarumcumque dignitatum a Clericis celebrata per abusum laice potestatis est ipso iure nulla, & n. seqq.
- 3 Verba, careat commodo, inducunt nullitatem ipso iure.
- 4 Electioni de se facta per secularis potestatis abusum consentiens efficitur ineligibilis ad dignitates, & beneficia curata, non autem ad Canonicatus.
- 5 Et quid in electo in Papam, num. 6.
- 6 Verbum futuri temporis, quomodo innuat canonem non esse late sententia, hoc tamen fallit quando ex sequentibus apparet de contraria mente.
- 7 Dispensare an possit Episcopus ad dignitates cum electo per laicam potestatis abusum.
- 8 Dispensare tacite intelligitur Papa cum ineligibili, si eum scienter provident.
- 9 Secus in aliis Superioribus citra Papam.
- 10 Penitus adverbium adjunctum verbo futuri temporis, an importet canonem late sententia.
- 11 Electio an & quando dicatur celebrata per secularis potestatis abusum & num. seqq. usque in finem.
- 12 Quid si electores requirant Principem laicum super personis eligendis, ut consensum praestent.
- 13 Et quid si Princeps laicus interfuit electioni ex privilegio vel consuetudine, num. 16.
- 14 Et quid si laicus interfuit ut Tabellio num. 19.
- 15 Et quid si interfuit, ut privatus ad cogendum num. 22.
- 16 Et quid si laicus Princeps, vel potestas incutiat metum electoribus, ut certam personam eligant, num. 23.
- 17 Et quid si electioni interfuit autoritativus, ut eligat, vel alias jurisdictionem exerceat, num. 28.
- 18 Et quid si assistat electoribus extra aulam capitularem ad praetendendum, num. 29.
- 19 Et quid si in ipsa aula capitulari, num. 30.
- 20 Electio non potest pendere ex consensu alterius, sive ille sit clericus, sive laicus.
- 21 Regis tamen assensus potest requiri super electione jam facta.
- 22 Laici possunt interesse electionibus clericorum ex privilegio nullam: nam per haec verba, careat commodo, inducitur nullitas ipso iure, ut hic per Butr. in secundo notab. & Felin. in c. Rodolphus num. 25. supra de rescriptis. & est expressum infra in illis verbis, quam ipso iure irritam esse censemus. At idem c. Quoniam 16. q. 7. & est simile in c. cum in curia supra eod. & ita hic firmant gloss. in ver. Irritam, Innoc. num. 1. Abb. Antiqui. eod. num. in ver. commodo careat, Host. num. 1. in ver. Irritam, Joan. Andr. num. 4. in eodem ver. Bellam. n. 2. & in 10. q. Anchar. & Imol. in primo notab.
- 23 Et procedit haec conclusio in electionibus quarumcumque dignitatum, secundum Innoc. hic in ver. Quisquis electionem. Et quamvis Host. in princip. videatur eam restringere ad electiones Episcopalis dignitatis; tamen prima opinio, cum textus loquatur indistincte, magis placet J.
- 23 Electio per abusum potestatis secularis est contra libertatem Ecclesiasticam.
- 24 Consuetudo contra Ecclesiasticam libertatem non valet.
- 25 Notarius in causa electionis potest esse laicus.
- 26 Notarius quoad officium suum, sicut est servus publicus laicorum, ita & clericorum.
- 27 Notarius in causa heresis & in visitatione capitali Cathedralis debet esse clericus.
- 28 Electio facta per impressionem laicorum non valet propter abusum secularis potestatis.
- 29 Et quando dicatur facta per impressionem & quae minus illam inficiant.
- 30 Et quid differat metus ab impressione, num. 25.
- 31 Potentes qui dicantur.
- 32 Eligentes per metum, vel impressionem non puniuntur.
- 33 Coactus a praedominio si quis vult, magis non vult, quam vult.
- 34 Laicus non potest interesse electioni autoritativae ad aliquam actum jurisdictionis exercendam.
- 35 Potest tamen extra aulam capituli assistere electoribus ad praetendendum etiam armata manu & num. 31.
- 36 Laica potestas, an possit in ipsa aula capitulari assistere electoribus, ne veniant ad arma, vel aliud scandalum oriatur & num. seqq. usque in finem.
- 37 In electoribus liberum debet esse arbitrium non solum ab oppressione manifesta, sed etiam ab occulta formidabili.
- 38 Laicorum preces & acclamationes sunt in electionibus prohibita & num. 39.
- 39 Laici excludendi sunt a collegiatis Ecclesiis, ubi electiones celebrantur & num. 37.
- 40 Laici Princeps, vel potestas, ut interfuit electionibus non est usus, sed abusus.
- 41 Electio qua fit contra libertatem Ecclesiae, nulla est.
- 42 Electio in qua ultra salitos servatores electi fuerunt alii tres laici, non valet.
- 43 Capitulum fratrum Eremitarum Sancti Augustini Provinciae Bithicae, cui Regius Minister interfuit, declaratur nullam ab laice potestatis abusum.
- 44 Praesens dicitur multis modis pro subiecta materia.

Quisquis. Eligentes per secularis potestatis abusum ab officiis & beneficiis triennio suspendantur & tunc sunt eligendi potestate privati: electus si tali electioni consentiat, fit ineligibilis, nec valet electio. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. sed summam iuxta ordinem litterae secundum Bald. & Albatem hoc intendit. Consentiens electioni factae per secularis potestatis abusum, ineligibilis fit, nec absque dispensatione potest eligi ad aliquam dignitatem: praesumpentes eligere per triennium suspendantur ab officiis & beneficiis, ac ea vice sunt eligendi potestate privati. Dividitur in duas partes. In prima parte electum consentientem. In secunda puniunt eligentes & electionem vitiat, ibi, Qui vero.

Nota primo ibi, electionis commodo careat, electionem a Clericis celebratam per abusum laice potestatis esse ipso

Andr. num. 2. in ver. Electioni, Et communiter tenetur, ut testatur Abb. sub num. 2. in prima quaest. De quo dicit plenius, ut per eundem Joan. Andr. in c. Quid sicut in princ. infra eodem. Quando autem electio dicitur fieri per secularis potestatis abusum, plene dicam infra a num. 12. usque in finem.

Secundo nota ibi, ineligibilis fiat, consentientem electioni de se facta per abusum potestatis secularis esse ineligibilem ipso iure ad omnes dignitates, ita ut sine dispensatione promoveri non possit: nam illud verbum fiat, licet videatur futuri temporis, tamen est futuri immediati, quia subauditur adverbium, tunc, quod extremitatem temporis significat, secundum Bald. num. 4. ver. Item quod verbum; Vel certe secundum Imol. in secundo notab. quamvis verbum futuri temporis regulariter innuat Canonem esse sententiae ferendae, secundum ea quae notantur in c. Quia propter supra eod. & in c. si diligenti infra de foro compet. tamen hoc fallit, quando ex sequentibus apparet esse ex mente Conditoris, ut sit canon late sententiae, prout apparet hoc casu ex verbis, quae sequuntur ibi, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. Et ita hic firmant gloss. in ver. Fiat, Innoc. num. 1. Comptell. in princ. Host. num. 1. in ver. Fiat, Bellam. in 9. quaest. Collectar. num. 1. Butr. in primo notab. Imol. & Abb. ambo in secundo notab. & cum textus generaliter dicat, ad aliquam dignitatem, intelligi debet non tantum de Episcopatus, ut c. Si quis deinceps 16. quaest. 7. sed etiam de aliis dignitatibus inferioribus, secundum Host. hic num. 1. in ver. Ad aliquam, Joan. Andr. num. 4. & Bellam. n. 3. in prima oppositio, & in undecima quaest. ac etiam de Curata, quia dignitati comparatur. C. Dandum infra eod. secundum Petr. de Sampone, Abb. Antiqui. hic in fin. & Joan. Andr. num. 6. licet secus sit de Canonicibus, secundum eos qui penes sunt restringende, cap. Pone de de penit. dist. 1. Quinimo Bald. hic num. 6. tenet hoc procedere etiam in electo in Papam, qui si consentiret electioni factae per metum, non posset per Cardinales iterato eligi, quia ineligibilis est hoc casu specifico, secundum eum qui lassime hoc idem prosequitur in suo consilio Schismaticis, quod habetur post titulum, Cod. de edict. D. Hadr. tollen. Sed contrarium concludit Bellam. in 14. quaest. & bene, quia contra electum a duobus ex tribus partibus Cardinalium nulla exceptio potest opponi, ut c. Licet supra eod. & ibi dicitur a num. 11.

Sed hic laboratur dubium, an Episcopus possit super hac inhabilitate dispensare. Gloss. hic in ver. Fiat ver. Sed nunguid, tenet Episcopum dispensare posse; Tum quia conditor canonis dispensationem sibi non reservavit; cap. Nuper infra de sentent. excomm. Tum quia hoc crimen est minus adulterio, in quo Episcopo permittitur dispensatio, c. At si Clerici, §. De adulteris infra de iuris. Idem notat Joan. in c. Si quis deinceps in tertia gloss. 16. quaest. 7. & consentiunt hic Vincentius Goffredus & Innoc. num. 1. Comptell. in princip. Hostiens. num. 1. in ver. Absque dispensatione, & Bald. num. 5.

Sed contrariam opinionem, id est Episcopum dispensare non posse, secutus est hic Philippus & Bartholom. Brisen. in d. c. Si quis deinceps, quos hic refert Joan. Andr. num. 10. & Anchar. in secunda quaestione.

Prima ratio Philippi est, quia Episcopo non dispensat cum illegitime natis, eo quod alieno vitio laboret: ergo longe minus cum istis, qui laborant proprio. Secunda ratio, quia Episcopi non dispensant, nisi ubi eis permittitur, c. Dilectus infra de temp. ordinat. Tertiam rationem adducit hic Hostiens. quia Pontifex sibi reservat, quod minus est, ut cap. Groves ad fin. infra de praeben. Ergo & hoc quod majus est, cap. cum illorum infra de sent. excomm. licet respondeat facta se habere tanquam excedentia & excellentia, remittens ad notata in cap. Nihil infra eodem.

Tu dicas Episcopo non competere hoc casu facultatem dispensandi, quia parva inhabilitas est hic imposita a Generali Concilio, contra quod non dispensat Episcopus, ut notatur in cap. cum dilectus supra eod. & tenet Butr. hic numero 12. in fin. & probavi latissime in c. Nimis infra de fil. Presbiter. Non obstat, quod dispensatio intelligatur Episcopo expressae permissa, si canon etiam Concilii dicit simpliciter in aliquo casu posse dispensari, ut tenet Abb. in d. c. At si Clerici, §. De adulteris num. 5. de iudic. & scriptis plenius in d. c. Dilectus num. 19. infra de temp. ord. Nam responderetur hanc theoreticam non applicari textui nostro quia Concilium hic non dicit posse dispensari, sed procedit prohibendo, non sine dispensatione promoveri valeat. Unde verba illa, sine dispensatione, intelligi debent, scilicet: Pa-pe, non autem Episcopi & eadem quod notat Butr. in d. §. De adulteris n. 37. ver. si autem apparet specificae promissa.

Sufficit tamen, ut Papa sufficienter provident de illa dignitate, in quam se intulit electus per abusum laice potesta-

ris: nam ex hoc intelligitur cum eo tacite dispensare, ut hic per Abb. num. 2. ver. Puto tamen, licet secus sit in alio Superiore citra Papam in illis casibus, in quibus habet dispensandi facultatem, quia talis non censetur dispensare, nisi saltem praeserterit cognitionem super causa dispensationis, secundum eum, qui remittit ad notata per Joan. Andr. & alios in c. Fraternitate infra de Schismat.

Tertio nota ibi, penitus suspendantur, hoc adverbium, penitus, adjunctum verbo futuri temporis non importat canonem late sententiae, sed ferendae: nam verbum, suspendantur, exponitur hic scilicet per sententiam, secundum glossam & Innoc. in fin. in ver. Suspendantur, Abb. Antiqui. num. 1. in eodem ver. Hostiens. in fin. sed idem Host. num. 1. exponitur, penitus suspendantur, id est ipso iure autoritate huius Canonis suspensi pronunciantur. Subdit tamen num. 2. primum intellectum esse benigniorem; & cum hoc transeat Joan. Andr. num. 10. in gloss. per sententiam, & Bellam in 13. quaest. Tu vero, an & quando dicitio, penitus, sui omnino importet ipso iure, vide Felin. plura cumulatim & nihil concludentem in c. Rodolphus num. 34. ver. omnino supra de rescriptis.

Ultimo nota ibi, privati. Eligentes per abusum laice potestatis pro illa vice esse privati ipso iure potestate eligendi, prout hic notant gloss. ultima, Innocent. in fin. Abbas Antiqui. num. 1. in ver. Privati, Host. in fin. Joan. Andr. num. 7. Bellam in 12. qu. Simile in c. cum in curia supra eodem & vide quod legitur & notatur in cap. quomodo infra eodem lib. 6.

In glossa prima quero. Quando electio dicitur celebrata per secularis potestatis abusum, adeo ut propterea sit nulla & tam electus, quam eligentes: incident in penas hic statutas.

Pro clariori quaestione solutione octo casus videtur distinguendi: Primus casus est, quando electores requirunt Principalem laicum super personis eligendis, ut consensum praestet & planum est hoc esse contra libertatem Ecclesiasticam, ut est text. in cap. cum terra supra eod. Unde talis electio dicitur etiam potest facta per abusum potestatis secularis, ut hic notat Innocent. ad fin. Comptell. in princip. ver. Vel si Clerici, Abb. Antiqui. num. 1. ver. Et dicit abusum, Host. num. 3. ver. vel si Princeps, Joan. Andr. num. 9. ver. Idem secundum eum, Collect. in princip. Butr. num. 9. ver. Idem dicit & communiter.

Verum Cardin. hic & in d. cap. cum terra, utrobique in prima oppositio accuratè observat hoc casu electionem non improbari propter abusum laice potestatis, sed quia non potest pendere ex consensu alterius, sive ille sit Laicus, sive Clericus & ita contingit in terminis d. c. cum terra, ubi Capitulares requirebant consensum Patriarchae, vel Principis. Quare hoc exemplum non congruit huic decretali, quae loquitur tantum de laice potestatis abusu. Sed certe obiectum Card. posset procedere quando electio fieret ad forum nominationem Patriarchae, vel alterius in potestate Ecclesiastica constituti. Tunc enim manifestum esset electionem improbari non posse propter abusum laicalem, sed solum quia pendere non potest ex consensu alterius, ut in d. c. cum terra. At secus est si electio fiat ad nominationem Principis laici, quia tunc impugari potest etiam ex capite secularis abusus, iuxta hoc Capitulum. Quidquid tamen sit non improbat, ut electioni iam factae Regis requiratur assensus, ut dicitur in d. cap. cum terra in fin. & in d. cap. Quod sicut in princ. ver. qui non simplex nominatio supra eodem & hic notat idem Cardin. in prima oppositio.

Secundus casus est, quando Principes laici interfunt electionibus Clericorum in vim privilegii, vel consuetudinis & hoc casu electio non dicitur fieri per abusum potestatis secularis, ut cap. Adrianns 63. dist. 8. c. Nabis infra de iurapat. secundum Innoc. hic in princ. qui exponit verbum abusum, dicit secus esset si Principes laici hoc jus sibi vendicarent ex consuetudine, vel privilegio, eique consentiunt Comptell. ad fin. ver. Quod intellige verum, Host. in princ. in ver. Abusum, Joan. Andr. n. 2. in eod. ver. Bellam. n. 3. in secunda oppositio, & n. 4. in prima quaestione, & Butr. num. 5.

Verum haec opinio potest procedere in terminis privilegii: & quoad hoc cum praedictis consentit etiam Abb. Antiqui. in princ. & Panormit. num. 3. ver. Placet mihi. Non enim potest dici abusus, ex quo laici eligunt ex privilegio d. cap. Hadrianns. Sed respectu consuetudinis cum reprobat idem Panorm. ubi supra, & merito, quia laicus ex consuetudine etiam tanti temporis, cuius initium non est memoria, non potest requirere ius eligendi etiam, ut cogitatur cum Canonice ut in cap. Massano infra eod. & per Joan. Andr. in cap. 2. de prob. lib. 6. Unde proprie talis usus potest dici abusus, & huiusmodi consuetudo est potius corruptela, ut d. cap. Massano in fin. Adde tu quod electio per abusum laice potestatis est contra canonicam libertatem, ut hic in littera, scilicet Ecclesiasticam, ut in gloss. in ver. Libertatem. Con-

274 **P**osperi Fagnani in primum Librum Decretal.
si hominem insufficientis scientiæ, vel in honestæ vitæ, vel ætatis illegitimæ approba-
verit, non solum confirmandi primum successorem illius creari potest, verum etiam
(ne aliquo casu penam effugiat) à perceptione proprii Beneficii suspendatur, quous-
que (si æquum fuerit) indulgentiam valeat promereri. Si verò convictus fuerit in hoc
per malitiam excessivè, graviori subiaceat ultioni. Episcopi quoque tales ad Sacros Or-
dines, & Ecclesiasticas dignitates promovere procurent, qui commissum sibi Officium
dignè valeant adimplere; si & ipsi Canonicam cupiunt effugere ultionem. Cæterum qui
ad Romanum pertinent immediatè Pontificem, ad percipiendam sui confirmationem
Officii, ejus se conspectui (si commodè fieri potest) personaliter repræsentent, aut
personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionibus & electis
possit haberi: ut sic demùm per ipsius circumspectionem consilii, sui plenitudinem Of-
ficii assequantur, cum eis nihil obstitit de Canonicis institutis: ita quòd interim valdè
remoti, videlicet ultra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispensativè
propter necessitates Ecclesiarum & utilitates in spiritualibus administrant: sic tamen ut
de rebus Ecclesiasticis nihil penitus alienent. Munus verò benedictionis, seu consecra-
tionis recipiant, sicut hæcenus recipere consueverunt.

SUMMARIUM.

1. **C**onfirmans electum indignum ad regimen animarum perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprii Beneficii suspendatur ad beneficium Superioris, si per negligentiam id fecerit, & numer. 7.
Si verò per malitiam, graviora puniunt Superioris arbitrio, vel penam depositionis, num. 8.
2. Electi immediatè subiecti Papæ se, aut per personas instructas debent adire Papam pro confirmatione, & n. 10.
3. Et si sint electi in concordia, & sint ultra Italiam interim administrant, ita tamen, ut nihil alienent, & num. 11. 13. & 24.
Nisi in Provincia sit Legatus de Latere, num. 19. vers. Limitibus.
Et dicuntur electi in concordia, si nullas discrepet. numer. 12.
4. Ecclesia Dei nihil tam pernitiosum, quàm ut indigni assumantur Prælati ad regimen animarum.
5. Confirmator antequam confirmet, debet electionis processum & merita electi diligenter examinare.
6. Idque vocatis oppositoribus, &c. aliàs confirmatio non valet.
7. Prælati indigni debet dejecti etiam si fuerit confirmatus.
8. Penam esse arbitrariam, eam à jure non referri determinatam.
9. Malitia graviora puniunt, quàm negligentia.
10. Legatus de Latere potest electos confirmare ex officio legationis: sed alii Legati hoc non possunt sine speciali mandato, & num. 19. vers. Limitibus.
11. Electi ut possint administrare ante confirmationem, qua requirantur, & num. 24.
12. Suffraganeus, quomvis sit valdè remotus à suo Metropolitano; tamen administrare non potest ante confirmationem, & num. sequi.
13. Dispensatio ad similia non extenditur, & num. 16.
14. Privilegium clausum in corpore juris non facit jus commune, nisi inter nominatos; & idèd non extenditur de

Nihil. Si Prælati per negligentiam confirmavit indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprii Beneficii suspendatur, & promotus deicitur, si verò per malitiam hoc fecit, graviora puniunt. Electi verò immediatè subiecti Papæ per se, aut per personas instructas debent adire Papam, & petere confirmationem. Et si sint electi in concordia, & valdè remoti, videlicet ultra Italiam constituti, interim administrant, ita tamen ut nihil alienent. Benedicuntur autem; & consecrantur prout consueverunt, hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam. Burr. Card. Anchar. Imol. Abb. Joan. de Anan. Et dividitur tota Decretalis in duas partes. In prima ponitur Constitutio causa; in secunda Constitutio, ibi *Irrefragabilis*: & secunda pars subdividitur in tres ut per Joan. Andr.

Nota ex principio litteræ: Nihil esse tam pernitiosum Ecclesie Dei, quàm quod indigni assumantur Prælati ad regimen animarum. Ad quod solet allegari quoddam hæc Decretalis, secundum Abb. in primo notat. Unde S. Tridensis Synodus se accingere volens ad reformationem Ecclesiasticæ discipline admodum collapsæ ab iis qui majores Ecclesie præstant, interim censuit esse sumendum: quia integritas Præsidium salus est subditorum, ut *sessio. 6. de reformat. cap. 1.* ubi gravissimis verbis inculcat, ut ad

1. **C**asi ad casum, etiam ex identitate rationis.
17. Extravagans in jure de elect. non habet locum in inferioribus à Papa confirmantibus.
18. Per reservationem dignitatum suit adeptum electoribus jus eligendi.
19. Quod tamen suit præservatum in concordatis Germania, quibus non obstant reservationes non clausæ in corpore juris.
20. Administrationem Prælati an Episcopus in partibus remotis suscipere possit ob urgentem Ecclesie necessitatem ante receptas Bullas.
21. Administrare potest Episcopus, si litteras sua consecrationis habere non potuit propter obitum Papæ, & num. 24.
22. Prohibitio generalis non excludit casum aliàs licitum.
23. Statuta, & privilegia cum trahuntur ad iniqua, sunt revocanda.
24. Electus in concordia in partibus remotis non cecidit à jure suo ex eo, quòd ante confirmationem administraverit ob necessitatem Ecclesie, licet Curia esset ultra motus.
25. Necessitas facit licitum, quòd aliàs est illicitum.
26. Provisus per Papam in Consistorio est verus Prælati ante levatas Bullas.
27. Litteræ Apostolicæ sunt de substantia probationis, sed non de substantia gratiæ.
28. Provisio Consistorialis habet vim electionis, & confirmationis.
29. Gratia tenor potest probari per testis, si litteræ sint perditæ.
30. Litteris missivis de promotione Episcopi attestantibus non est credendum.
31. Ad electionem Canonicam probationem de jure sufficit solum decretum.
32. Per electionem spirituale Matrimonium initiatum, & acquiritur electo jus administrandi in habitu.
33. Glosa per electum toleratum, an sustineatur ex titulo putativo, & communi errore, remissivè.

Ecclesiarum regimen onus Angelicis humeris formidandum, maxime digni assumantur. Idemque repetit in *cap. 1. sess. 24.* dicens, hoc munus ejusmodi esse, ut si pro rei magnitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo videri possit. Ad hoc *cap. Cùm sit ars infra de stat. & qual. & cap. In Sacerdotibus 61. dist.*

Secundo nota ibi, Diligenter examinet. Superiorem, antequam munus confirmationis impendat, debere sedulo examinare electionis processum, an scilicet forma fuerit observata, item qualitates, & merita electi, ut in textu. Idque ex officio, etiam contra ipsam nihil opponatur, ut hic in gloss. in *vers. Examine.* Sed hodiè præcedere debet causæ cognitio, vocatis oppositoribus juxta formam prescriptam in *e. final. infra eod. lib. 6.* aliàs confirmatio est ipso jure nulla: ut ibi statuitur.

Tertio nota in *vers. Non solum*, penam indignè promoti, quia debet dejecti, etiam si fuerit confirmatus: & penam promoventis indignum, qui caret potestate confirmandi primum successorem, & suspenditur à perceptione Beneficii ad beneficium Superioris, si per negligentiam id fecerit: si verò per malitiam, graviora puniunt, ut in littera, id est Superioris arbitrio: cum penam hanc non determinat, *cap. De causis, §. final. de offic. deleg. gloss. hic in ver. Graviori, & Abb. nam. 2.* vel dic graviori, id est penam depositionis,

De Elect. c. Nihil.

ut *cap. Tantis 81. dist. secundam Host. hic num. 6. in ver. Graviori, & Joan. Andr. num. 25.* Et ita magis puniunt malitia, quàm negligentia, Bald. num. 1. Bellam. num. 28. in *ver. Graviori, & Abb. num. 3. facit cap. Super litteris de rescriptis.*

Quarto nota in *§. Ceterum*. Exemptos Sedi Apostolicæ immediatè subiectos teneri confirmationem petere à Summo Pontifice; tamen etiam Legati de Latere ex officio Legationis possunt electos confirmare in Provincia sibi decreta: alii verò Legati hoc non possunt sine speciali mandato, ut est textus in *cap. si Abbatem §. hujusmodi infra eod. lib. 6.*

Ultimo notat in *vers. Ita quod*. Electos posse administrare in spiritualibus, & temporalibus ante obtentam confirmationem, tribus tamen concurrentibus. Primò, scilicet, ut sint in partibus valdè remotis, id est ultra Italiam constituti. Facit *cap. Cùm longè 63. dist. & cap. Cùm olim de dolo, & contum. Secundo*, ut sint electi in concordia, id est nemine prolixè discrepante, ut notat gloss. in Clement. *Ne Romani, §. 1. in ver. Concorditer de elect.* Item gloss. in *capite. Capientes, §. Ad hac in ver. Concordem eod. tit. lib. 6.* & tenet hic Compot. numer. 4. in *vers. In concordia*, dicens: Electum esse in concordia quantum ad hoc, ut administrare possit ante confirmationem, quando ejus electio est ab omnibus quasi per inspirationem communitè celebrata, ita ut uno tantum dissentiente non dicatur electus concorditer, Bald. ante num. 1. explicans *vers. Concordia*, scilicet plena, & non ficta: & Abbas n. 4.

Tertio, ut subint immediatè Romano Pontifici; nam de his loquitur hoc Capitulum. Undè suffraganeus quamvis sit valdè remotus à suo Metropolitano, tamen administrare non potest ante confirmationem: quia hæc facultas dispensativè hic conceditur exemptis; dispensatio autem ad similia non extenditur, *cap. In causis infra de re judic. & cap. Canonianis 66. dist.* Nec excusat hoc casu rerum periculum, capite illud de majoritate & obedientia & ita hic firmat glossa in *verbo Administrans*, cum qua transeunt post Host. n. 12. in *verbo Dispensatio*. Joannes Andreas post Joannem & Vincentium quos citat num. 27. post medium in glossa ultima & communitè Doctores, ut Abbas testatur num. 10. circa medium, *versio in glossa ibi; sed contra videtur*. Et quavis ipse Abbas oppositum sentiat, eò quòd hoc privilegium sit redactum in corpus Juris & sit Ecclesie favorabile & idèd ampliandum; nec fuerit mens Papæ privilegiare exemptos ratione exemptionis, sed propter necessitatem & utilitatem Ecclesiarum; cum exempti sint valdè remoti à Romana Curia: quod regulariter non contingit in non exemptis, respectu suorum Superiorum: tamen non videtur recedendum à communi opinione, quia hæc littera disertis verbis non tantum requirit, ut electi sint valdè remoti; sed etiam ut subsint immediatè Romano Pontifici. Nec verum est, exemptos esse valdè remotos, cum infra finis Italie plurimi sint Episcopi, qui Metropolitanis non subsunt. Nec refert quòd in Suffraganeo valdè remotus à suo Archiepiscopo habeat locum eadem ratio; quoniam cum hoc sit privilegium: extendi non potest, etiam ex identitate rationis, capite *Petisti, 7. questione primè* Et quavis sit insertum in corpore Juris: tamen non propterea facit Jus commune, nisi inter nominatos, nec debet extendi ad alios, ut notat glossa in capite *Constitutionem* in verbo *Prorogamus de regularibus lib. 6. & in Clementina Dudum, §. Verum in verbo de Jure de sepultura*. Joannes Andreas in capite *Ex parte. ille 1. num. 3.* super verbum *Ceteris de Decimis*, & hic tenet Hostiensis num. 12. in *verbo Dispensatio*: dicens hoc privilegium esse dispensationem respectu Lombardorum; sed Jus commune respectu Privilegiatorum; & secundum hoc posse intelligi quòd de Jure communi & privilegio dicitur, in capite *Cùm dilectus, §. 1. supra de consuetudine*. Item hæc littera, ut prædixi, dat facultatem administrandi dispensativè, scilicet contra Jura que nolunt ante confirmationem administrari, ut explicat Joannes Andreas *sub num. 27. in glossa ultima, versio Et ibi dispensatio*. Undè tanquam exorbitans strictè est intelligenda, capite *Quæ à Jure de regulis Juris, lib. 6.* Et est simile in Extravagantibus *Injuncta de elect.* que cum loquatur de confirmatis per Papam administrantibus ante receptas litteras: tanquam exorbitans non extenditur ad confirmatos ab inferioribus à Papa, ut ibi firmat glossa in verbo *Non præsumant, versio Sed namquid*.

Rursus quamvis idem Abbas hic *sub num. 4.* putet hoc privilegium hodiè de rigore non habere amplius locum, quia ex quo Papa sibi relevavit potestatem providendi de Dignitatibus: consequenter abiliti electoribus jus eligendi, ut capite *Ex tempore, infra, eodem libro 6.* Tamen tu dicas servari posse in Episcopibus & Monasteriis Germania, cum jus eligendi fuerit Capitulis reservatum in Concordatis, ut in Constitutione Nicolai V. que incipit *Ad Sacram Petri Sedem*, editè anno 1447. *Nalendarum Aprilis* in Bullar. tomo 1.

Quibus quidem Concordatis non obstant reservationes non clausæ in corpore Juris, ut ex facto respondit Gemini. in *consilio 36. Causa talis est, per totum*. Et referatur in Praxi. Sed ipse Abbas Panormitanus non vidit Concordata, quia obiit anno 1445. & sic biennio ante, ut refert Cardinalis Bellarminus de *Scripturis Ecclesiasticis*.

Limitibus tamen notabiliter hunc textum, nisi in Provincia esset Legatus de Latere, quia tunc exemptus etiam Ultramontanus & in concordia electus: non potest sine confirmatione administrare, contrarià consuetudine non obstante: ut est textus in capite *Cum venerabilis, supra de consuetudine*. & ibi hoc notant Innocentius & Compotellanus uterque in fine & Joannes de Anania, numero 1. *versio Et colligitur hic*.

Ex facto quæsitum est, an urgente necessitate liceat Episcopo vel alii Superiori Prælati in partibus remotis Ecclesie sibi commissæ administrationem suscipere ante receptas litteras Apostolicas hujus provisionis vel confirmationis. Hæc dubitatio emerit in Archiepiscopo Goani Indiarum Primatè; nam cum Litteræ Papales hujus provisionis casu presentissent: tamen in eadem Ecclesia maxima subisset necessitas actoris, quo jam à quinquennio erat vidua: non potuit tamen Archiepiscopus adduci, ut Archiepiscopus administrationem susciperet cum Extravagantibus Bonifacii VIII. *Injuncta de elect.* & Constitutione Julii III. 34. in Bullario veteri que incipit: *Sanctissimus in Christo Pater, publicatè die 27. Maii 1553.* statutum sit sub gravibus penis, ne Episcopi & alii majores Prælati sine litteris eorum promotionem, confirmationem & consecrationem continentibus ad commissas ei Ecclesias accedere vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere præsumant: quomobrem supplicavit Archiepiscopus, ut sibi præscriberetur quomodo in hoc se gerere deberet. Et quia, hic casus ob itinerum distantiam possit iterum in illis partibus accidere: propterea petit declarationem supra scripti dubii à Sacra Congregatione Concilii.

Glossa in dictis Extravagantibus *Injuncta* in verbo *Non præsumant*, sentit licere Episcopo administrare si Litteras Papales habere non potuit, quia inquit, Papa hic damnat præsumptionem temerariam recedere volentium abque Litteris: propter quod Episcopus & recipientes eundem punit; sed necessitatem non excludit & ubi non est culpa, nec poena debet inhi, capite *Sine culpa de regulis juris, lib. 6.* Undè temeraria præsumptio hic reprobanda ad casum alium non debet extendi; nec prohibitio generalis excludit casum aliàs licitum, capite *Super quibusdam de verborum significatione*. Item Statuta & Privilegia cum trahuntur ad iniqua, sunt revocanda, capite ultimo in principio de *sententia excommunicationis, lib. 6.* cum concordantibus allegatis in glossa: cujus opinioni videtur etiam suffragari hæc Decretalis, ubi statuitur ut electi immediatè subiecti Sedi Apostolicæ, ante confirmationem Papæ non administrant; & tamen in *versio*: Ita quòd indulgetur concorditer electis ultra Italiam, ut administrare valeant etiam ante confirmationem, propter necessitatem atque utilitatem Ecclesiarum. & Hostiensis in capite *Qualiter, num. 1.* supra eodem, dicit: hoc est speciale in remotis & concorditer electis ad vitandum moræ periculum, quia possit esse Ecclesie perniciosa utilitas, si eam quis nimium sequeretur.

Argumentum legis penultima, *codice Ad Trebellianum*. Hinc Oldrad. *consilio 9. incipienti Posito sine præjudicio*, late consulit electum in concordia immediatè subiectum Papæ atque ab Urbe distantem ultra triginta dies non occidisse à jure suo, ex eo quòd ad instantiam sui Capituli ac propter urgentem Ecclesie necessitatem nondum obtentæ confirmatione à Papa: tunc extra Italiam existente, administrationi bonorum Ecclesie se immiscuerit; quia in hæc Decretali pro facultate administrandi ante confirmationem, ponderantur dux causæ: prima est, longa distantia ob quam multa statuantur, ut capite: *Cùm longè, sexagesimè tertie distinctione*, capite *Tum ex litteris, circa fin. De in integ. rest.* Secunda est, necessitas, vel utilitas Ecclesiarum, ob quam similiter multa statuantur, & sine præjudicio permittuntur, *e. Ne pro defectibus, supra eodem: cap. Quam sit eod. tit. lib. 6. Cum concord. per eum allegat.* Utraque autem ratio proculdubio militat in casu proposito: quod ergo propter distantiam loci, & necessitatem Ecclesie licet electo ante confirmationem, liceat quoque provisio ante receptas Bullas, cum necessitas faciat licitum, quòd aliàs est illicitum, *e. Quoniam, 1. qu. 7. cap. 1. de Per. cap. 3. de celebrat. Missæ*, cum multis similibus. Et in qualibet dispositione intelligitur excepta, *e. Licet, de penit. & remiss.* & eò magis, quia privilegium, quòd hic tribuitur concorditer electis, est Ecclesie favorabile, cum emanaverit ob illarum necessitatem vel utilitatem, & idèd debet late interpretari tamen opinionem Abbatis hic *sub numer. 10. vers. In ea gloss. ibi, sed contra*.

Quibus accedit, quòd pronuntiat per Papam in Consistorio, ut moris est, etiam ante levatas Bullas est verus

Praeclaus: quia littera est de substantia probationis, non autem de substantia gratiae Gemin. conf. 106. super dicto dubio, vers. in contrarium, Abb. in c. Qualiter, sub n. 1. v. Die tamen quod prononciationem, supra eodem, Felin. in cap. Eom te, col. 3. numer. 2. vers. Cavet. de rescript. & latius in Rubrica, de Confit. numer. 5. Sarn. in Regula de infirmis, quest. 1. vers. Nam considerandum. Cas. lador. dec. 4. num. 2. de caus. posses. Caputaqu. decisi. 175. numer. 2. par. 3. Seraph. decisi. 775. num. 2. Rota. decisi. 42. l. 8. n. 3. par. 1. divers. & saepe aliis. Et provitio Confitionalis habet vim electionis, & confirmationis, gloss. in cap. 1. in ver. provisionem, infr. eodem lib. 6. dist. in cap. 1. num. 8. vers. Quae quidem, supra eodem. Unde cum prononciatus Episcopus plenum habeat jus, tamen probatio deficit: rigor hujus solemnitate probandi per litteras tamen, cum sit juris positivus, non videtur attendendus urgente Ecclesiarum necessitate, sicut propter necessitatem non attenditur in probando tenorem gratiae Apostolice, cujus litterae sunt deperitae, ut per Felin. in d. Rubrica de Confit. paulo ante num. 7. vers. Tertius casus. de quo latissime Mandol. in Regula 27. de non iudicand. q. 6. n. 5.

Sed contra videtur, quia valde periculosum est in hac materia quidquam generaliter decernere, cum Episcopi praesertim illarum partium vix alter esse possint. certi de sua promotione, quam per inspectionem Bullarum. Maxime enim absurdum esset, ut aliqui receptis litteris missivis, suorum agentium vel aliorum Curialium gererent se pro Episcopis, manus consecrationis susciperent & ea quae sunt ordinis ac Jurisdictionis exercebant in grave detrimentum animarum suarum & periculum nullitatis actuum, ut in dictis Extravagantibus Injunctae. Neque enim in hoc gravissimo negotio promotionis Episcoporum fidendum est hujusmodi attestationibus; tum quia multoties ab Urbe scribitur factum quod proximè creditur faciendum; & tamen interdum non fit ob aliquod impedimentum postea subortum; tum ob periculum falsificationis, quae non ita facile potest contingere in Litteris Apostolicis: praesertim ob penam gravissimam, de qua in capite Ad falsariorum, de crimine falsi.

Nec procedit simile desumptum ex hac Decretali, quia in lectis diversis militat ratio quam in provitis apud Sedem. Nam electi sunt statim certi de sua electione, cum de Jure ad probationem Canonice electionis solum Decretum sufficiat, ut capite Episcopus, 61. distinctione; & hic notat Innocentius num. 1. Per quam quidem electionem spirituale Matrimonium initiatur, capite Cum inter Canonicos supra eodem & capite finali infra de translatione Episcopi. Et ex ea acquiritur electio jus & potestas administrandi in habitu: licet non in exercitio,

ut notat glossa magna in capite Quoniam, 63. distinctione 3. & Abbas hic num. 4. versioe Hodie veri & in capite Transmissa supra eodem: unde sequitur est consonum & Ecclesiae favorabile, ut ultra Italiam constituti & concordati electi non teneantur expectare confirmationem ab Urbe, quia mora possit esse Ecclesiae perniciosa; sed statim administrare valeant dispensative propter necessitatem vel utilitatem Ecclesiarum, ut hic in littera. Et hac ratio cessat in provitis apud Sedem; nam si attendamus tempus ante provisionem, cum certum sit eos nullum jus habere absurdum esset, ut in administratione Praelaturae de intruderent, capite primo, 62. distinctione, capite Si per inordinationem & capite Omnis, 63. distinctio. unde à die vacationis Ecclesiae usque ad tempus prononciationis in Consistorio: necessitas cogit eos abstinere. Post provisionem verò nulla causa subest dispensandi cum eis ut administrare valeant ante receptas Bullas, cum possint statim illas expedire; & ante illarum receptionem non dicantur certi de sua promotione, quippe quae non aliter probari potest, quam per litteras Papales, ut in d. Extravag. Injunctae & tamen etiam si subisset eadem ratio in provitis, quae est in electis: nihilominus privilegium non extendetur ad casus similes, ut ostensum est supra in ultim. notat. Glossa verò superpractata num. 21. loquitur in casu valde diverso, scilicet in Episcopo consecrato, qui est certus de sua consecratione, & litteras consecrationis hujusmodi obtinere non potuit propter obitum Papae. Adde ut propterea laudandus sit Archiepiscopus Goanus, qui documentis Apostolicis nondum receptis administrationi Ecclesiae se immittere non est ausus cujusvis necessitatis praetextu, ut cap. Illud, de major. & obed. & hic notat gloss. in ver. Admississent sed contra videtur.

Quamobrem tutius videtur tam in hoc casu, quam in aliis futuris consulere Ecclesiarum necessitati, transmittendo diversa Bullarum duplicata, ac per diversas vias propter casus fortuitos, ut si alterum deperat, reliqua salva esse possint, juxta text. in §. ult. Instruct. & cons. Host. in cap. Ego N. in ver. Licentia, num. 9. & Joan. Andr. in ver. Absolver, num. 10. infra de jurejur. & hoc placuit S. Congreg.

Glossa in ver. Administrent, Innocent. & Compostel. eod. ver. Bald. Abb. & reliqui tractant hic prolixè materiam, l. Babarius, ff. De offic. Prator. videlicet an gesta per electum tolerentur in administratione sustineantur ex titulo putativo, & communi errore. Ego de hoc egi latissime in cap. Super eo, à num. 9. infra de crim. falsi. & in cap. Quod à Praedecessore, à num. 130. de schismat. hic non repeto, & consule Socium conf. 32. num. 19. & seqq. volum. 1.

DE ELECTIONE.

Gregorius IX.

CAPUT XLIX.

Cum in magistrum assumi non debeat, qui formam discipuli non assumpsit; nec sit praeferendus, qui fuisse non novit: Nos intellecto per te, quod in quibusdam regularibus domibus jure tibi Dioecelano subjectis, sunt quidam Abbates esse non debeant, qui per professionem Monachi & regulares Canonici non fuerint, ad amotionem eorum quos tales inveneris, sublato appellationis impedimento, procedas.

SUMMARIUM.

- 1. Abbas eligi non potest nisi professus, & numer. 5. & 9.
- 2. Magistrus, seu Doctoratus gradum propter assumptum recipiuntur.
- 3. Docere prius, quam doceri praepositorum est, & impossibile.
- 4. Magistrus non potest quoad multoties fuerit approbatus, si aperte indignus sit.
- 5. Beneficium, cujus provitio ob negligentiam electorum ad Superiorem devolvitur, conferri non potest nisi habenti qualitate, cui primi electores adscripti erant.
- 6. Canonicus regularis an possit eligi in Abbatem.
- 7. Monachorum appellatione an veniant Canonici regulares.
- 8. Ordinarii Collatores an possint beneficia in titulum Regularibus providendi solita conferre secularibus, qui illius Ordinis habitum suscipere, & professionem emittunt.

- 11. Quis de Abbatibus, Prioratibus, & Administrationibus. Et quid de Portionibus Monachalibus, seu Canonicalibus, n. 13. & 33. Et quid de aliis beneficiis, quae in titulum Regularium conferri solent, n. 19.
- 12. Intellectus cum Nullus, de elect. lib. 6.
- 13. Portiones Monachales, seu Canonicales Ecclesiae non numeratae, non dicuntur vacare, sed creantur simul ac de eis aliqui providuntur.
- 14. Portionum divisio in singulos Monachos videtur contra jus & votum paupertatis.
- 15. Novitii licet recipiant à Monasterio, alimenta, & portiones quae in eorum locum substituantur.
- 16. Portiones plures Monachales sunt incompatibiles.
- 17. Portiones consuetudine nequam Sabandata, sed etiam Galliae & Hisp. providuntur secularibus habitum suscipiuntur & professionem emittunt.
- 18. Beneficia certo personarum generi affecta multoties conferri possunt iis qui tempore collationis non sunt de genere.
- 19. Beneficia regularia in defectu Religiosorum conferri possunt secularibus.
- 20. Regula de triennali taceat Clericum secularem in possessione beneficii regularis.
- 21. Concordata non obstant quin valeat nominatio Regis de persona seculari ad Abbatium regularium.
- 22. Tridentinum Concilium praecipit beneficia regularia conferri Regularibus, vel iis, qui habitum suscipere, & professionem emittere teneantur, procedit in infestis.

- 23. Beneficia antea Ordinis prohibentur conferri Regularibus alterius Ordinis.
- 24. Dicitur, omnino, quid importet.
- 25. Tridentinum Concilium, ubi loquitur de Summo Pontifice, quibus verbis uti consueverit.
- 26. Paja solus confert beneficia sub conditione & ex tempore sine ad tempus.
- 27. Abbas legitime non recipiant conditionem, neque diem.
- 28. Collatio beneficii regularis facta seculari cum decreto ut teneat habitum recipere & professionem emittere, non penes ex tempore, aut conditione & num. 38.
- 29. Ordinis defectus cur minus obstitit impetranti, quam defectus aetatis, scientiae & morum.
- 30. Beneficia regularia in Francia an & quando provideantur non expresse professi.
- 31. Non professi in collegiata regulari existentes coguntur aut profiteri, aut beneficia dimittere & num. 37.
- 32. Novitii late sumpto vocabulo Regularis appellantur.
- 33. Collatio beneficii regularis facta seculari ex nunc prout ex tunc & postquam professionem emiserit, est conditionalis & non potest fieri nisi à Papa.
- 34. Idem si adiciatur, ut elapso anno & non secuta professione expressè beneficium vacet ipso jure.
- 35. Collatio beneficii regularis clerico seculari quia formulà ab ordinariis inferioribus sit concipienda.
- 36. Facta sub obligatione proficiendi non est conditionalis, sed modalis.

Cum in magistrum. Non professus in Abbatem eligi non potest. Hoc dicit. Solet ab aliquibus notari superfluitas, eò quod hic casus reperitur decem annis in aliis capitulis hujus tituli. Sed non est ita: nam Decretalis, cum causam, loquitur in promovendo, haec in promotio; & cap. cum ad nostram, loquitur in eo, qui nondum erat Monachus & sic nihil superfluum, secundum Abbatem Antiqui, cui subseribunt Joan. Andr. Collectar. Bellam. & reliqui omnes. Possit etiam dici in e. cum causam, tolli consuetudinem; in cap. cum ad nostram, reprobari spem, vel promissionem, ut Abbas fiat, hic verò removeri oblatum appellacionis. Dividitur in duas partes: In prima factum recitat. In secunda providet, ibi, mandamus.

Nota primo proemium multum allegabile contra Religiosos & scholares, qui gradum magistrus, seu doctoratus praepropere & immature suscipiunt: nam miserum est eum fieri magistrum qui formam discipuli non assumpsit, ut hic & in e. miseram 61. dist. debet esse enim discipulus quisquis Doctor esse desiderat, ut possit docere quae didicit: alius qui minime literis operam dedit, praepceptor non potest esse litterarum, ut legitur in cap. Ordinatus, 59. dist. est enim praepositorum & impossibile prius docere, quam doceri, ut hic ait Bald. in princ. prius ergo multo tempore addice quae postmodum doceas, c. Sic vivo 16. q. 1. & c. Si officia, 59. dist. quoniam nemo repente fit summus, §. quae de charitate, de pan. dist. 2. gloss. in cap. tum ex litteris, in ver. Instructus, de in integr. restit. Joan. de Anan. hic n. 2. nec ipse te doceas, nec abique ductore regressarius in viam, quam nunquam ingressus es, c. Si Clericatus, in fin. 16. q. 1. cum aliis hic alleg. per Host. in princ. Bellam. n. 2. & Card. in 1. notab. l. Addunt Vincent. & Collect. non potest esse magistro, quod milites approbatus fuerit, si aperte indignus sit, cap. qui de mensa, 73. dist. & c. cum sit aris, infra, de etat. & qualis.

Secundo nota ibi, Nec sit praeficiendus, argumentum optimum; & quali expressum, secundum Abbatem in 2. notab. quod non professus in Abbatem assumi non debet non solum per viam electionis, sed nec per viam provisionis. Hodie satis clarè hoc est expressum in Clem. Ne in agro, §. Sanè Prioratus, de stat. Monach. Ponderanda verba, committi, vel conferri, & in c. cum de beneficio, de prob. lib. 6. quod utitur verbo, provideri, ut scripti latius in cap. cum causam, in 4. notab. supra eodem. Unde inferitur ut si Capitulum negligat eligere infra terminum à jure praefixum, Superior immediatus, ad quem fit devolutio juxta terminos c. ne pro defectu supra eodem, non poterit conferre (salva Sedis Apostolice auctoritate) nisi Religioso professo: ad quod est textus clarus in Clement. unica, de supplem. neglig. Praelat. ubi notabiliter expressum est Superiorem, ad quem fit devolutio ex negligentia, teneri conferre personae habenti illam qualitate, cui adscripti erant primi electores. Et vide quod scripti in capite eum propter, num. 7. infra de jurepatron. In quaestione, an Episcopus Parochialem Ecclesiam Junipatroatus laicorum conferens jure devolutio teneatur eam conferre approbato in concursu ad praescriptum Concilii Trid. c. 18. sess. 24.

Tertio nota in ver. mandamus. Canonicum regularem eligi posse in Abbatem, ut post Boetium hoc notat Joan. Andr. num. 4. Burr. num. 6. & Card. in 4. notab. tamen hodie dicit ut in Clem. cum rationi, eod. tit.

Quarto nota ibi, Monachi & Regulares Canonici. Monachorum, in 1. Lib. Decretal.

chorum appellatione non comprehendit Canonicos regulares: licet quandoque aequiparentur & à Monachorum consorcio non sint sejuncti, ut in cap. Quod Dei timorem, infra de statu Monach. de quo tamen dicit, ut ibi notavi, num. 10. & seqq.

Ultimo nota ibi, ad amotionem eorum. Textum quasi expressum quòd etiam secundum haec tempora electio in Abbatem de non professo erat ipso jure nulla. Unde decretalis, nullus, infra eodem lib. 6. potius emanavit ad majorem declarationem, cum de hoc articulo esset controversia inter primarios Canonicos, ut dixit in e. cum causam, n. 35. in princ. & vers. Sed quatenus, supra eod. Ad quod vide bonam glossam in c. unico, in ver. De castro, de postulat. Praelat. lib. 6.

Quero, an praeter Papam ordinarii Collatores possint beneficia in titulum regularibus providendi solita, conferre secularibus, qui illius Ordinis habitum suscipere & professionem emittere omnino teneantur ad praescriptum, cap. 10. sess. 14. Conc. Trid.

Ut plenius satisfiat propositae dubitationi; diligendum videtur inter Abbates, Prioratus, & similes administrationes regulares, atque inter Monachales, & similes Canonicales portiones, quae loco vicinialium Regularibus providuntur. De Abbatis videtur respondendum negativè: tum quia de his expressum est ut ad eas non assumantur nisi professi ut hic & in cap. ad nostram & in c. Officium, supra eod. Imò debent eligi expressè professi, c. nullus, eod. tit. lib. 6. tum quia appellatione beneficiorum non veniunt Abbates, ut per Lapum allegat. 85. num. 11. vers. Item Abbatis & scripti plenè in cap. 1. à n. 15. usque ad num. 20. infra de etat. & qualis.

Idem videtur respondendum de Prioratibus & similibus officii habentibus administrationem, ut de Prioratibus sunt jura clara in cap. cum causam, supra eodem & in cap. cum de beneficio, de prob. lib. 6. & in aliis administrationibus, in Clem. unica, de supplem. neglig. Praelat. & in Clem. Ne in agro, §. Sanè Prioratus, de statu Monachorum. Et factio ratio, quia tales debent esse instructi in regula Monachali, ut in d. c. Officium, ubi Innocentius & DD. notant, Burr. in d. c. cum ad nostram, num. 6. & Abbas post eum num. 2. & convenit ut prius sint discipuli, quam magistri, ut hic patet & in c. Miseram, 61. dist. & ad hoc tamen requiritur expressa professio, ut in d. c. Nullus, infra hoc tit. lib. 6. Nec verisimile est Concilium quoad illos aliquid innovare voluisse. Nec obstat, quod plerique militantes procedere tantum quoad professo, sicut respectu electionis; scias si per viam collationis, ut post Joan. Andr. notat Abbas in cap. 2. n. 4. vers. & pro hoc facit, infra de testam. Si quidem hoc non est tutum & contrarium convincitur ex text. in d. Clement. Ne in agro, §. Sanè Prioratus, de statu Monachorum, qui loquitur de collatione Prioratum & aliarum administrationum; & tamen decernit ut collatio fieri non possit nisi expressè professi & pondera illa verba, non possi, quae tollunt potentiam & reddunt actum ipso jure nullum, juxta gloss. ordinariam in cap. Beneficium de regul. lib. 6. Unde melius oppositum tenuit idem Abbas hic, ut dixi supra in 2. notab. & dicam latius in d. c. 2. de testam.

De portionibus Monachalibus, seu Canonicis, de quibus late Navarr. in 3. comment. de regular. videtur respondendum affirmativè: non solum quando sunt in Ecclesiis non numeratis, in quibus est minor difficultas; si quidem tales portiones tunc non dicuntur vacare secundum Abb. in e. ex parte, num. 6. de concess. prob. sed creantur simul ac de his aliqui providentur: verum etiam quando in Ecclesiis sunt hujusmodi portiones, seu praebeendae distinctae & numeratae.

Primo, quia nullo jure ante Concilium id prohibitum reperitur; imò verò hujusmodi bonorum divisio in singulos monachos, seu Regulares professos videtur contra jus & votum paupertatis, Innocent. in e. Dilectus, il. 1. in final. vobis nisi essent Regulares, de praebeend. & colligit Navarr. ubi supra n. 24. & seqq. & latissime probavi in e. Monachi, infra de statu Monachor. & quatenus divisio hujusmodi portionum & assignatio defenditur ex his, quae idem Navarr. postea in seqq. num. congerit, tamen magis iustificatur peculiaribus illis, seu privilegiatis portiones in personis Novitiorum, quam Professorum.

Secundo ille portiones accipiuntur in vicium & vestitum Regularium, ut omnes consentiant. At Novitii post susceptionem habitus alimenta à Monasterio hunc recipere possunt, e. si quis propter hoc, 1. quast. 2. Concilium Tridentinum, c. 16. post medium, ubi, excepto vitium & vestitum, sess. 25. de regular. Ergo & portiones quae in eorum locum subrogantur, arg. cap. Majoris, de Beati. & si fuerat Institut. de actum.

Tertio si non possent providi nisi Professus, sequeretur ut Ordinarius auferretur provisio; si quidem portio vacans per obitum unius portionarii professio habenti suam portionem providi non potest; quia tunc incompatibiles, e. cum singula de praebe. in 6. Navarr. ubi supra num. 43. Alius autem professus qui caret sua portione, non facile reperiretur, nec reperiretur qui ante habitum suscipere & professionem emittere vellent, nisi simul portionem suam conferrentur, cum aliis contingere possit eos vel non admitti ad professionem, vel admissos de subventione non providi.

Quarto, si harum portionum provisio sub conditione, si ve ex nunc faciendae sit semper à Sede Apostolica, disciplina regularis facile collaberetur; nam praeterquam quod provisio facta fieri poterit non idoneis, ipsi provisio erga Abbatem, seu Priorem, superioreve suos regulares non eam exhibebant reverentiam, quam aliis praestarent, ut probè animadvertimus fuit contra l. conventire, ff. de pact. dotal.

Quinto, consuetudo in partibus nedum Sabaudiae, sed per totam Galliam & Hispaniam obtinuit, ut provideatur secularibus habitum susceperis & professionem emissis: quae consuetudo per quodvis decretum vix aboliri posset, arg. c. certisq. de sepul. scilicet Minime, ff. de leg.

De aliis beneficiis quae in titulum regularibus conferri consueverunt, respondetur posse ea per ordinarios collatores conferri secularibus cum decreto, ut juxta Concilium habitum suscipere & professionem emittere teneantur.

Primo, quia jure non est novum beneficia certo personarum generi affecta conferri etiam iis, qui tempore collationis non sunt de eo genere, argum. cap. Et cui, de prae. lib. 6. & scripsi late in cap. cum in canonicis, §. Inferiora, supra de elect. sic enim Parochiales Ecclesiae conferri possunt etiam non Sacerdotibus, qui tamen tenentur intra annum ad Sacerdotium promoveri, c. Licet Canon. e. cum ex eo, de elect. in 6. & c. si pro clericis, ubi gloss. eod. lib. de prae. Sic beneficia, quibus varia onera sunt annexa, rite conferuntur non habentibus tempore collationis Ordines requisitos ad ea onera subeunda. Clementin. Ut ii, de stat. & qual. immovata à Concilio Trident. in cap. 4. sess. 22. Ex praebeendae Diaconales & Sacerdotales conferri possunt etiam ex d. Clement. & d. cap. 4. iis, qui intra tempus à jure statutum Ordines assumere possunt requisitos.

Secundo, non usque adeo de jure communi expressum est, ut regularia beneficia tantum Regularibus conferantur, quin aliquibus casibus etiam jure permittente conferri possint secularibus, ut puta in defectum Religiosorum, c. Inter quatuor, de relig. dom. Abb. in cap. Relatum, ne Cler. vel Monach. Rebuff. in tract. nominat. q. 15. num. 23. Et regula de triennali tunc Clericum secularem in possessione beneficii regularis, Rebuff. de pacif. poss. num. 139. Imò non obstantibus Concordatis in tit. de collat. §. Valamus, ubi cavetur ut secularis nominatus beneficia regularia petere, aut consequi non possit; non defunt qui putant valere nominationem Regis de persona seculari ad Abbatiam regularem in Commendam usque ad annum: intra quem debent assumere habitum & postea habere in titulum, ut per Rebuff. ubi supra de nominat. num. 21. quamquam hoc reprobarit Navarr. qui in comment. 3. de regul. num. 2. non satis se intelligere dicit, quia ratione Regia Majestas ante Concilium praeterea nedum Regulares unius Ordinis ad praefecturas alterius, sed & seculares nec expressè, nec tacitè professos

vigore indulti ab Adriano VI. concessi, ut posset presentare in Hispania ad Abbatis & Praefecturas Collegiarum seculares & regularium; de quo die ut scripsi in cap. cum causam, supra eodem.

Sed quatenus esset expressum in jure ut regularia beneficia nisi Religiosis professis non conferrentur & qualitas religiositatis contemporanea ipsi collationi esse deberet; ac prout collatio facta non professis, nulla esset de jure communi, ad not. per Anchar. & alios in d. cap. Si pro clericis; adhuc tamen per Concilium viderentur hujusmodi beneficia rite conferri iis, qui habitum & professionem suscipere & emittere tenentur, induendo text. Concilii e. 10. sess. 14.

Primo, quia verba sunt generalia, apta comprehendere quoscumque collatores, ibi, providi consuetudo conferantur, &c. id est, ab iis, ad quos collatio pertinet. Secundo, quia pars alternativa, Religiosis tantum illius Ordinis, proculdubio etiam inferiores collatores respicit: ergo & altera pars, vel iis qui & c. argum. l. Jam hoc jure, §. fin. de vulgar. & pupill. Tertio non praesumitur Concilium voluisse privare per indirectum inferiores ordinarios suis collationibus argum. l. 2. §. Si quis à principe, ff. ne quid in loco public. Quarto, mens Concilii fuit providere praecipue duobus corruptelis. Altera est, ne conferantur professus alterius Ordinis, quod etiam de jure communi prohibuit erant, c. cum singula, §. Prohibemus de praebe. in 6. Clement. 1. de elect. Altera, ne seculares beneficia regularia obtinerent, unde status beneficiorum immutaretur juxta cap. cum de beneficio, de prae. in 6. Ideò adjecta est in text. dictio taxativa, tantum, ad excludendum professos alterius ordinis, non ad includendum solos professos, cum statim subiecerit, vel iis qui, sufficere enim alternativè unam partem veniunt ut legi factis factum sit, l. Si iis qui 200. §. Utiam, de re dub. & c. Inter ceteras, supra de testam. provide etiam adjecta est dictio, omnino, ad excludendam dispensationem inferiorum, Franc. in e. cum eo, num. de elect. in 6. Quintò ex usu Concilii, quando specialiter dirigit dispositionem ad ea, quae propriè pendunt ab auctoritate Summi Pontificis, ne videatur ei legem dicere, utitur verbis modestè & reverentè confidit sancta Synodus, apud & similibus, cap. 17. sess. 24. & cap. 21. sess. 25. de regul. ubi dicitur circa Praeposuras regulares non commendandas imponitur & alibi, ad in c. 10. sunt verba valde praecisa, tantum omnino, non conferantur.

Practidic non obstat, quòd solus Papa conferat beneficia sub conditione ex tempore, si ve ad tempus, Abbas in e. significasti, n. 5. de elect. gloss. penult. & DD. in c. 2. eod. tit. lib. 6. cum collatio debeat esse certa & actus legitimi non recipiant conditionem, neque diem, leg. Actus legitimi, ff. de regul. juris & capite Actus, ubi notatur eodem. tit. lib. 6. Respondetur enim Collationem, quae fit secularibus cum decreto ut teneantur recipere habitum, & professionem emittere juxta decretum Concilii, certam esse, nec pendere ex tempore, aut conditione; quemadmodum pure, & perpetuo conferri intelliguntur parochiales iis, qui Sacerdotes non sunt & tenentur infra annum ad Sacerdotium promoveri, cap. Licet Canon. de elect. in 6. & similiter dignitas & praebeendae requirentes certum Ordinem conferuntur etiam post Concilium iis, qui intra tempus à jure statutum Ordinem requisitum sumere teneantur, d. Clement. Ut ii qui de stat. & qual. Nemo autem dixerit in his casibus opus esse dispensatione Papae, ut inferiores non posse ita providere, cum leges hoc non dicant, & usus obtineat ut Parochiales, & Praebendae sic, ut praemittitur, etiam ab inferioribus conferantur, & jure secundum communem opinionem, de qua testatur Francus in cap. Si pro Clericis num. 5. de prae. lib. 6. & in cap. Licet Canon. num. 6. de elect. eod. lib. Card. in Clement. 1. de offic. Vicar. & reddit rationem Anchar. in d. cap. Si pro Clericis cur minus obit impetranti defectus Ordinis, quam aetatis, scientiae, & morum, nempè quia defectus Ordinis brevi suppleri potest voluntate impetrantis: non sic de aetate, quae ratio potest concludere etiam in defectu professionis, maxime ubi non esset necessarius annus probationis.

Non obstat assertio Rebuff. in tit. de dispensat. cum regular. num. 24. & seqq. ubi dicit in Francia non admitti aliquem ad beneficia regularia, Prioratum, aut aliam administrationem, nisi sit expressè professus, juxta cap. Nullus, de elect. lib. 6. si ve per viam electionis, si ve collationis, praeterquam si collatio fieret ab ipsomet Papa non obstante consuetudine in contrarium. Quia respondetur primo hoc esse intelligendum non de quibuscumque beneficiis, sed de Praepositis, cum administratione, de quibus id concessum est in primo & secundo membro distinctionis; secus de simplicibus beneficiis, ut puta Capellis Monachorum, & Praebendis regularibus. Secundo responderet dictum Rebuff. procedere, stantibus Concordatis, & Regis Constitutionibus, quarum ibidem meminit. Tertio responderet, his circumscriptis, quidquid antea servaretur, post Concilium vi-

deri permissam collationem talium beneficiorum his, qui habitum suscipere, & professionem emittere volunt regularem. Quod responderetur, de contraria consuetudine quoad Praebendas Canonicales testari Dom. Dararium.

His ita constitutis, si quaestio resolutio eò minus expedita videatur, quòd plura beneficiorum genera complectatur; possit restringi ad terminos portionum monachalium, seu canonicarum, quas conferri posse etiam non professis de jure veteri probatur, argum. cap. Cum causam, de elect. quatenus in fine mandat Clericos non professos in Collegiata regulari existentem compelli, ut vel B. Augustini regulam proficerentur, & servent, aut ipsam Ecclesiam omnino dimittant. Ergo non professi esse possunt Canonici, & obtinere suas praebeendas, quibus postea spoliari possunt si recusetur proficere, ut ibi latius deduxi in ultimo notat.

Praeterea in casu Gratianopolitani. quo agitur, supponitur has portiones à quadraginta annis ultra & citra secularibus qui simul recipiuntur ad habitum regularem, esse solitas conferri. Ergo videtur dicendum Concilium vel non comprehendere istas portiones, tanquam non consuetas conferri Regularibus; vel comprehendere cum modificatione subiecta. Si quidem Novitii, qui ad professionem tendunt, licet non sint Monachi, aut Regulares proprie, seu cum effectu; tales nihilominus largo vocabulo appellantur, c. Religioso, §. Quamvis autem, de sentent. excommunicat. lib. 6. Rebuff. de dispensat. cum regul. num. 23. & patet ex notari per Hostiens. in cap. Statuimus, num. 4. vobis. Nec estiam, infra de regular. & per gloss. magn. in cap. Beneficium, post medium, vobis. Item talis eod. tit. lib. 6. quae dicit tales esse Religiosos, sed revocabiles.

Circa formam provisionis consueti videtur advertendum non esse consonam, quatenus format provisionem fieri seculari ex nunc pro ut ex tunc, & postquam professionem regularem emitteret; quia haec collatio est incerta, & ex tempore, si ve sub conditione: contra gloss. penult. in allegat. cap. 2. de elect. in 6. & in cap. us. de Capell. Monachor. eodem lib. in ver. Perpetuo: & solus Papa potest sic conferre gloss. in cap. Si gratiae, in ver. A Romano, de rescript. in 6. Quae ratione minus probatur formula, ut in exhibitione

habitus regulari fiat collatio cum clausula ex nunc, prout ex tunc, & postquam professionem regularem expressè emiserint, quum elapso anno probationis expressè emittere omnino teneantur; alias portiones vacent eo ipso; quia praeter compositionem supra factam haec adjecti juri communi & Canonico requisitum expressè professionis: & quatenus apponit vacationem ipso jure, praesupponit vacationem validam fuisse à principio, & postea eandem resolvit ad tempus, quod non potest fieri per inferiores; imò implicat contradictionem collationem fieri prout ex tunc, & secuta professione vacare beneficium ipso jure: adde hanc vacationem induci non posse decreto inferiorum.

Quid igitur? Videtur dicendum provisionem simpliciter fieri debere; quae habet à jure annexam suam obligationem, seu conditionem, ut provisus teneatur habitum suscipere, & professionem emittere: alias nisi provisus adimpleat id ad quod tenetur, amovebitur ab Ecclesia, & privabitur portione, argum. cap. Relatum, de Cleric. non resident. cap. Significatum; de praebe. & omnino agitur cum eo, prout cum provisio de praebe. habente Ordinem annexum, qui intra tempus non promovetur; nam peculiariter statutum est ut provisus de Parochiali nisi intra annum promovetur ad Sacerdotium, privatus sit ipso jure, ut in cap. Licet Canon. infra eodem lib. 6. sed in aliis beneficiis Curatis stat jure vetus, de quo in cap. Cum in canonicis, §. Inferiora supra eodem, nam quod non mutatur, &c. l. Sancimus, Cod. de testament. & l. Praecipimus, in fine, c. De appellat. & probatur in cap. Statutum, ubi gloss. & DD. notant infra hoc tit. lib. 6. & scripsi plenius in dict. §. Inferiora. Nihil etiam prohibet exprimi in provisione hanc obligationem quae non reddit collationem conditionalem, sed modalem, ut per Oldrad. conf. 108. in princip. vobis. Ad primam, plenè Butr. conf. 48. in princip. & Alex. conf. 102. Vobis, & ponderatis, num. 2. vobis. Et notat. Bart. lib. 21. cum praesertim non sit apposta ab homine, sed à jure, adnot. per DD. in d. cap. 2. infra hoc tit. lib. 6. arg. l. Si iis legatum, §. 1. de leg. 1.

Sententiam S. Congregationis super propositis dubitationibus habes in cap. Cum causam, num. 38. supra eod.

DE ELECTIONE

Idem Gregorius IX. Capitulo Massano.

CAPUT LXI.

Massana Ecclesia Pastore vacante: & infra. Edicto perpetuo prohibemus, ne per Laicos cum Canonicis Pontificis electio praesumatur. Quae si fortè praesumpta fuerit, nullam obtineat firmitatem: Nonobstante contraria consuetudine, quae dici debet potius corruptela.

SUMMARIUM.

- 1 Electio Praelati per laicos & Canonicos facta non valet, etiam si hoc habeat consuetudo, & num. 19.
- 2 Eligendi jus in Collegiata Ecclesia non cadit in laicum.
- 3 Laici spiritualium non sunt capaces, etiam admixtis Clericis, & num. 16.
- 4 Actus adhaerent non cadunt in subiecto inhabili.
- 5 Papa solus dispensat, ut laici admittantur cum Collegialibus ad eligendum, & num. 8.
- 6 Notarius Laicus potest electioni interesse, ut scribat processum.
- 7 Laici in electione Praelati admitti non possunt ad coeligendum, sed ad protegendum electores etiam armata manu.
- 8 Imperatores ex privilegio sibi olim concessis eligendi, seu confirmandi Romanum Pontificem, nullum jus spirituale transferunt.
- 9 In mixtis inseparabilibus magis attenditur quod necesse, quam quod potest, & num. 28.
- 10 Declaratur, & num. 31.
- 11 Electio à Canonicis celebrata non irritatur ex eo, quòd laici ignoranter factis admixti, aut violenter se intraverint.
- 12 Consuetudine induci non potest ut laici admittantur ad alios spirituales, etiam si sit immemorabilis, & num. 16.
- 13 Consuetudo contra Ecclesiasticam libertatem est impraescribibilis.
- 14 Consuetudine induci non potest ut Clerici solvant collectionem etiam de bonis patrimonialibus.
- 15 Consuetudo mala amittitur consuetudinis, & dicitur corruptela.
- 16 Spiritualia à laicis possideri non possunt.
- 17 Bulla Sanctissimi D. N. Urbani VIII. super praeservatione jurium Sedis Apostolicae, & inferiorum Ecclesiarum tollit consuetudines etiam immemorabiles, & cum fama privilegii.
- 18 Conventus laici possunt electionibus Regularium interesse ex consuetudine.
- 19 Utile an, & quando vincitur per inutile, & num. 26. & seqq. 29.
- 20 Naturam immutare non est in potestate partium.
- 21 Electio Papae an reddatur irrita ex eo quòd schedula post illam publicationem apparuerit esse flores nam quàm Cardinales & num. seqq. usque in fin.
- 22 Quid sit electus tantum habuerit duas tertias partes suffragiorum habita ratione numerum Cardinalium, non autem numerum schedularum.

- Et quid si habuerit duas tertias partes suffragiorum etiam superfluis non computatis, num. 20. & num. seq. usque in fin.
- Nota eligentium debent esse certa, aliter non valent, & n. 25.
- Incertum dicitur quod ignoratur.
- Incertum in causa inducit incertitudinem in effectu.
- Capitalium congregatum ex permixtis & prohibitis Capitalium auctoritatem non habet.
- Electio actus est individualis, & num. seqq.
- Concurrit in quo una cum tribus examinatis Sinodalibus aliis quoque non Sinodales fuerant adhibiti, non valet ibidem.
- Electio vitatur propter admissionem inhabilium etiam ignoranter facta. Contrarium num. 31. & seqq.

Maffana. Non valet electio Pontificis per laicos, & Canonicos facta, etiam hoc habet consuetudo. Hoc dicit, & tria facit. Prohibet. Decretum apponit, & contrariam consuetudinem damnat.

Nota primò, jus eligendi in Collegiata Ecclesia non cadere in laicum, ut hic, & in cap. Quisquis supra eodem cum concord. Et est ratio, quia hoc jus spirituale est, c. sacrosancta, supra eod. Laici autem hujusmodi spiritualium non sunt capaces, cap. Causam qua, de prescrip. & notatur in cap. Quo in Ecclesiis, & in cap. Ecclesia S. Marie, de Constit. & in cap. Decernimus, de iudic. etiam admixtis Clericis, ut hic, & in cap. contingit, & ibi dixi num. 11. infra de arbit. de actus activorum non cadunt in subiecto inhabili, cap. Per Esaiam, 1. quasi. 1. cap. Medicina, de parit. dist. 1. cap. Juvenis, de sponsal. l. 1. §. Cum arietes, ff. Si quadrup. pauper. ser. alicat, l. Si ex plagis, §. Tabernarius, ff. ad leg. Aquil. & notat Joan. Andr. in cap. Romana super, vers. Per hanc de sent. excomm. lib. 6. & Bald. hic in princ. vers. Nota quod actus.

Secundò nota Laicos non posse electioni interesse etiam ex admissione Canoniorum, ut hic est casus. Quod tamen declarat. Compellit. & post eum Abb. Antiqu. in vers. Licet. Joan. Andr. numer. 4. in vers. Electio Bald. in princ. vers. Adde tamen, & numer. 1. Butr. in 2. notab. & Abb. numer. 2. & 3. ut procedat si laici admittantur ad coeligendum una cum Collegialibus; in hoc enim solus Papa dispensat, cap. Sacrosancta supra eod. Secus verò si admittantur propter aliquam Ecclesie utilitatem, veluti cum tabellio laicus admittitur ad scribendum electionis processum, ut notat. gloss. in cap. Quia propter, in vers. redacta, supra eodem, & ibi Abb. num. 9. vel cum vocatur laici ad compescendum schismaticos, vel alios, à quibus timeretur impetio seu violentia, ut cap. Vota, §. Principibus, 63. dist. & cap. In nomine Domini 23. dist. Quamvis enim laici non possint interesse ad eligendum, possunt tamen interesse ad protegendum Canonicos, etiam armata manu, ut formaliter inquit Bald. hic in princ. vers. Adde tamen: vel denique admitti possunt si hoc eis competat ex privilegio Papæ, ut cap. Quod sicut, supra eod. cap. Adriani, & cap. In Synodo 63. dist. ubi Papa cum Concilio impetravit eorum potestatem Imperatori eligendi Romanum Pontificem. Quod tamen privilegium postea fuit revocatum, ut in cap. Præter, §. Verum, 32. dist. Sed an in vim predicti indulti Apostolici Imperatores translataverint aliquod jus spirituale, vide per Innoc. in dicto cap. Quod sicut, numer. 3. & Card. Turrecrem. in dicto cap. Adriani, numer. 1. vers. Quarto, ubi ait hæreticum esse affirmare Papatum esse ab Imperatore, cum sit à Deo, ut cap. Omnes, & cap. Sacrosancta, 22. dist. & egregie declarat qualis esset illa potestas Imperatoribus collata eligendi, seu confirmandi Romanum Antistitem, & tamen de fide, & auctoritate illorum Canonum vide Cardinal. Baron. in Annal. Ecclesiast. ad annum Domini 526. 555. & maxime 774. à numero. 10. & ad annum 964. à numero 22. & Cardinal. Bellam. lib. 2. de Summo Pontifice, cap. 29. & de Clericis, cap. 9.

Tertiò nota, in mixtis inseparabilibus magis esse attendendum quod nocet, quam quod prodest, ut hic notat Butr. in 1. notab. nam in electione mixta laicorum & Canoniorum magis hic inspicitur qualitas laicalis ad destructionem actus, quam qualitas Ecclesiastica ad illius productionem. Sed contra. Imò mixtum ex duabus naturis assumit naturam ejus simplicis, quod est favorabilis, per quod jus consortis conservatur, ut l. Si communem, ff. Quemadmodum servit. amitt. & cap. Sacri de sepulch. Quam regulam ponit gloss. in cap. unico, in vers. Ecclesiasticus, de Jurapatr. lib. 6. & pluribus confirmant Alexand. in cons. 122. numer. 16. & seqq. lib. 4. J. l. in l. Si emancipari, numer. 5. & seqq. C. de collat. & Felin. in cap. 1. num. 6. ad med. vers. Et dicit, de prescrip. Solutio. Ita contrario, ut scripsit latissime in capite. Cum propter, numer. 27. & 36. 41. & 51. de Jurapatrona. Et ad hanc Decretalem respondeo, hic esse speciale, ut prævalet qualitas laicalis, que insidit electionem: & ratio specia-

- 30 Utile vitatur per inutile propter assumptam formam juris contrariam.
- Declaratur, num. 34.
- 31 Actus collegialiter gestus ab habitibus & inhabilibus ignoranter admixtis sustinetur propter habiles: sociis si scienter & num. 33.
- 32 Et quid si unus tantum sit habilis, reliqui verò inhabiles.
- 33 Actus principalis habens in sua essentia debitam formam non vitatur ex supervacua adjectione.
- 34 Schemata si post illarum publicationem reperta fuerint esse plures, quam Cardinales, an sint comburenda ex Gregoriana Constitutione.
- 35 Schemata si post illarum publicationem reperta fuerint esse plures, quam Cardinales, an sint comburenda ex Gregoriana Constitutione.
- 36 Schemata si post illarum publicationem reperta fuerint esse plures, quam Cardinales, an sint comburenda ex Gregoriana Constitutione.

litatis est propter odium Capitaliarium, qui sibi adjungunt, & confociant inhabiles, ut hic per Abb. n. 5. Unde inferitur, ut si Canonici ignoranter admittentur laicos ad coeligendum, electio alias Canonica ex mixtura laicorum non reddetur irrita, quemadmodum neque ex admixtione excommunicatorum, ut est textus ad hoc notabilis in c. fin. de Procurat. & laicus dicam. infra, n. 31. & seqq. Hinc etiam inferitur, ut si laici per vim se in electione intruderent, electio à Canonice celebrata nihilominus sustineretur, valeret enim quatenus fieret à Clerico, & est utile ut tunc fiat professio secundum Abb. d. n. 5. & c. Camana, supra eod. nam cessat odium admittentium quando laici per ignorantiam admittuntur, aut per violentiam se ingerunt.

Quarto nota ibi, etiam si hoc habeat consuetudo. Non posse introduci consuetudine: ut laici admittantur ad actus spirituales, qualis est electio Prælati. Quod duplicem habet rationem. Prima ratio est, quia hujusmodi consuetudo est contra Ecclesiasticam libertatem, ut c. Sacrosancta, c. Cum terra, & c. Quisquis, supra eod. & c. Cum causa, in fine, de resid. & consequenter est imperprescribitibus, ut hic notat gloss. fin. lib. 6. & c. Cum causa, in fine, de resid. & c. Non minus, & c. Adversus, de immunit. Eccles. c. fin. de vita, & honest. Cleric. & c. Quamquam, de censib. lib. 6. & propterea consuetudo hujusmodi amittit nomen consuetudinis, & appellatur hic corruptela, nempe quia mores corruptit sub velamine consuetudinis: assumitur enim ab impiis ut privilegium, cap. Mala, 8. dist. & c. Denique, 4. dist. Secunda ratio est, quia spiritualia à laicis possideri non possunt, c. 1. 16. qu. 7. & c. Causam qua, de prescrip. Sine possessione autem non currit prescriptio, ut in reg. Sine possessione, de regul. jur. in 6. & l. Quia in servitute, ff. eodem. Quæ ratio convincit in hac materia indium non posse consuetudinem, aut prescriptionem etiam per tempus cuius initii memoria in contrarium non existat, concludit Joan. Andr. in c. 2. de præb. lib. 6. & Abbas hic n. 4. & plenius in d. cap. Causam, dixi in cap. Cum contingat; num. 9. de iuro compet.

Hodie extat hæc de re novissima Constitutio S. D. N. Urbani VIII. que incipit, Romanam Pontificem in sua, & c. edita anno 1641. super preservatione jurum Sedis Apostolicæ & inferiorum Ecclesiarum, ac personarum Ecclesiasticarum à quibuscumque prejudicialibus: in qua irritæ declarantur contrarie consuetudines, & præscriptiones, etiam si sint immemorabiles, & cum fama Privilegii.

Fallit conclusio superius firmata in Conversis professis, qui etiam laici sunt, tamen admitti possunt in electionibus Regularium, si ita se habeat Religiosus consuetudo, ut notat gloss. 3. in Clem. Ut it, de arbit. & qualis. Joan. Andr. in c. Ex eo, in fine, de elect. lib. 9. & collectat. hic in princ.

Ultimò nota, electionem Prælati à Canonice factam una cum laicis esse irritam ipso jure propter admixtionem laicorum, ut hic est casus valde notabilis, & mente tenendus secundum abbatem num. 3. & ita electio alias utilis, id est, celebrata à majore, & sanior parte Capituli vitatur per inutilem admixtionem laicorum, ut hic notat gloss. 1. communiter approbata. Nec obstat contraria regula cap. Utile de regul. jur. lib. 6. quia procedit in inseparabilibus ut ibi declarat glossa: sed de hoc plenius dicam infra num. 26. & 29. & seqq. Item procedit regula illa, si vitium sit in materia, veluti cum acceptatione interponitur super contractu juris gentium: nam permutare naturam non est in potestate pariter; & ideo tunc valet ut valere potest, ut l. An inutilis, ff. De acceptat. & arg. l. Quia ratio, ff. De condit. institut. secus si vitium sit in forma, ut hic declarat Bald. num. 2. proprii finem. Item signatur contrarium in c. fin. de Procurat. Sed Solve, ut dicam infra n. 31. & 33.

Hinc sumpta occasio, Quarto: In Constitutione Gregoriana

gorii XV. de Romani Pontificis electione: que incipit, Aeterni Patris Filius, in §. Insuper, Statuitur, ut antequam schedula à scrutatoribus sperantur, omnes ab eis diligentissime numerentur; & si plures reperere fuerint, quam sint Cardinales, omnes comburantur, & iterum ad suffragia deveniatur. Pone, post absolutam schedularum publicationem, & non prius conperum fuisse schedulas esse plures numero, quam Cardinales. Fac enim scrutatorum incuria ante publicationem schedulas non fuisse numeratas, vel certe alicuius malitia post completam numerationem, & inchoatam publicationem alias schedulas ultra numeratas in calicem injectas fuisse, ita ut in universum excedat numerum Cardinalium in conclavi presentium, nunquid ex hoc electio reddatur irrita.

Pro clariori quaestione solutione duo casus sunt distinguendi.

Primus est, cum electus habuit duas tantum partes suffragiorum, habita ratione Cardinalium existentium in Conclavi; non autem numerum schedularum: puta quia Cardinales sunt numero triginta; & Cardinales Hostiensis habuit suffragia viginti, ius suffragio non computato; & tamen in calice reperere fuerunt schedule triginta tres aut etiam plures; & hoc primo casu credimus manifestum esse talem non censeri electum. Ratio est evidens, quia fieri potest ut in numero viginti suffragiorum que ipse habuit: addit aliquid ex schedulis que superabundant; atque ita ignoratur an verè is à duabus partibus Cardinalium electus fuerit, sicut pro forma requirit Gregoriana Constitutio que in hoc est Iuri communi conformis, ut in capite Licet de vitanda supra eodem; & consequenter electio est incerta, quia incertum dicitur quod ignoratur, lege Subsignatum, §. fin. ff. De verborum significatione; & non probat hoc esse quod ad hoc contingit abesse, lege Neque Nates, codice De probationibus & lege Non hoc, codice Unde legit. Imò quod est incertum, perinde est ac si non esset, lege Duo sunt Titius, ff. De testam. & l. Si ita fuerit, ff. De rebus dubiis, facit textus in lege Ita stipulatus, ff. De verborum obligatione & in lege Cùm post, §. Generalis, cum ibi notat, ff. De iure dotium. Vota autem eligentium debent esse certa: aliter non valent, ut sunt Jura clara in capite In electionibus infra eodem, libro 6. & in capite 1. de postulatione Prælati, eodem libro, & incertitudo in causa inducit incertitudinem in effectu, capite Corpiscopi, 68. distinctione, capite Ad audientiam, capite Significasti & capite Petitis de homicidio.

Secundus casus est, cum electus habuit duas suffragiorum partes, etiam superfluis non computatis: puta Cardinales sunt triginta & schedule triginta tres; & electus habuit suffragia viginti tria vel plura aut etiam omnia; & hoc casu res videtur non parum dubia.

Contra electionem videtur primò urgere hæc Decretalis, ubi irrita dicitur electio facta à Canonice cum quibus Laici admitti fuerunt; & ita electio alias utilis, id est à majori parte Capituli celebrata vitatur per inutilem admixtionem inhabilium, ut hic notat glossa prima & ratione prohibiti vitatur concessum: ita ut Capitalium congregatum ex permixtis & prohibitis Capituli auctoritatem non habeat, ut ait hic Baldus in principio. Et est ratio, quia actus electionis est individualis nec potest per parte valere & pro parte non, capite Prædilectio de officio delegacionis. Individuis autem & inseparabilibus mixto inutilis vitatur utile & magis inspicitur quod nocet quam quod prodest, ut est casus notabilis hic secundum Antonium de Butrio in primo notabili & Abbas num. 3. ob quam rationem alias Sacra Congregatio Concilii nullum dalaravit concursum in quo una cum tribus Examinatoribus in Dioecessana Synodo deputatis alii quoque non Sinodales fuerunt adhibiti. Quod adeo verum est, ut inficiatur electio ex admixtione inhabilium etiam ignoranter facta, si credimus eidem Butrio hoc afferentem in capite finali, numero 2. & 11. de Procuratoribus ea consideratione, quia in scrutinio nomina omnium describuntur: ita ut omnes simul & individue ad actum electionis procedant; & in idem recidit quod scripsit Baldus hic num. 2. videlicet utile vitari per inutile, propter assumptam formam Iuri contrariam: licet secus sit quando vitium superfluum est in materia: ex quibus videtur retulere ut viginti suffragia utilis, duas tertias partes Cardinalium constitutiva, que hoc casu habuit electus: vitentur per supervacuum adjectionem trium inutilium.

Deinde contra electionem videtur urgere, quod cum in Gregoriana Constitutione sancitum fuerit ut si schedulas plures reperere fuerint quam Cardinales: comburantur omnes & iterum ad suffragia deveniatur: his verbis videtur Pontifex absolute vim omnem & rebus illius scrutini in quo reperitur fuerit plures fuisse schedulas quam Cardinales. Idque nulla habita ratione, an quisquam ab omnibus vel à duabus partibus; an verò à paucioribus tantum electus fuerit. Si enim voluisset hanc distinctionem adhiberi: non utique sanxisset schedulas omnes esse indistincte comburenda; sed decrevisset prius deveniendum esse ad illarum publicationem, ut constare posset an electus etiam non computatis schedulis superfluis habuisset

duas tertias partes suffragiorum. Non videtur ergo consentaneum, ut nos adhibeamus distinctionem quam Legislator non adhibuit, lege Prosperit, ff. Qui & à quibus & lege De pretio ff. De publicis in rem actis cum vulgo. Quod enim non est Apostolico Decreto sancitum: superfluitatis non est adinventioibus præsumendum, capite Consulisti, 2. quasi. 5. & capite Inter corporalia de translatione Episcoporum.

Sed validitati electionis videtur suffragari, quod etsi schedule excedant numerum eligentium: certum est tamen electum habuisse suffragia duarum ex tribus partibus. Esto enim suffragia lata in tribus schedulis que superabundant, sint casta & irrita: tamen cum Cardinales sint numero triginta & electus viginti tria suffragia habuerit, etiam si demas illa tria: superflua tamen viginti que adæquate constituunt duas tertias partes Cardinalium in Conclavi existentium. Electio igitur alias utilis, id est à duabus partibus Collegii canonice celebrata per inutilem schedularum adjectionem vitari non debet, ex theorica Innocentii in capite Illa, numero 2. versione Imò plus dicimus supra eodem, ubi in quaestione illa: an vitetur electio ex eo quod cum habitibus aliqui inhabiles admixti fuerint ad coeligendum: distinguit, an scienter admixti fuerint; & tunc electio non valet; & in hoc casu dicit esse intelligendam hanc Decretalem, capite finali de Procuratoribus, capite Ad probandum de re iudicata & capite Cùm super de officio Delegati. An verò ignoranter & tunc determinat electionem ab inhabilibus factam nunquam irritari propter admixtionem inhabilium, argumento legis. 1. §. 1. ff. Pro socio. Quinimò asserit hoc vendicare sibi locum etiam si unus tantum ex Electoribus esset habilis; reliqui autem omnes inhabiles: puta majori excommunicatione ligati, quia nihilominus si Elector habilis admiserit eos ignoranter ad coeligendum & sustinetur electio, quia in ipsum recidit jus Capituli, ut lege Sicut, ff. Quod cuiusque universo nomine; & notatur in capite Irrefragabili de officio Oratoris. Et rationem diversitatis assignat, quia ubi admittuntur inhabiles scienter: Electores videtur nolle sine his procedere; sed potius ut actus assumat vim ab omnibus; ideoque non valet quod agitur, quia quod possunt nolunt; & quod volunt, adimplere nequeunt, ut dicto capite Cùm super de officio Delegati. At verò ubi inhabiles admittuntur ignoranter: principalis intentio eligentium est eligere omni meliori modo, sive cum aliis, sive per se tantum, si alii de Jure interesse non possunt, ut lege, Eum qui, §. Si in Curiam & §. sequenti, ff. De injuriis. Quas distinctio Innocentii prævalet in electionem; eamque amplectuntur omnes Doctores, ut testatur Abbas in dicto capite finali, num. 6. de Procuratoribus: quidquid scripserit Butrius in contrarium citatur supra, num. 28. Et probatur aperte in dicto capite finali, ubi est expressum valere actum collegialiter gestum ab habitibus & inhabilibus ignoranter admixtis & sustineri propter habiles: quem textum dicit ad hoc meliorem de corpore Juris. Corsett. in suis singularibus in verbo Universitas, singularis 384. incipient Regula est quod actus post Abbatem illic, num. 3. Et propterea si non existens in Sacris qui vocem in Capitulo non habet, ut Clementina Ut ii de etate & qualitate; vel alias inhabilis ignoranter admittatur ad coeligendum seu ad alios actus Capitalares: valet quod geritur & utile per inutile non vitatur, capite Utis de regulis Juris, lib. 6. secundum Joannem Andream in regula Quod alicui in Mercantibus. Quamobrem cum hoc casu schedule supervacue in calice fuerint positæ ignorantis Electoribus vel omnibus, vel saltem duabus tertis eorum partibus, penes quos residet eligendi potestas: vota illorum valida & utilia per adjectionem aliorum inutilium vitari non debent & nonnullorum fraus & dolus non debent obesse nominato, ut inquit glossa ultima in fine in capite Publicato infra eodem.

Præterea quando actus principalis habet in sua essentia debitam formam, sicuti habet electio Pontificis ex Constitutione Gregoriana: supervacua adjectio non vitatur. Ita loquitur textus in lege Eum qui ita: Te & Titium, ff. De verborum obligatione. Baldus hic, num. 2. verbo Nec obstat. Generale enim est, ut si formæ aliquid superfluum addatur ex hujusmodi inutili adjectione actus non infringatur, ut lege Non sunt liberi, ff. De statu hominis & ibi notat gloss. in ver. Prodigiosum, in fin. & Bart. in tract. Tiberiadis ad fin. super ver. Amissa propria forma, concordat text. in leg. Idem Offitius ff. De adit. edit. & in leg. Falsa, §. Sed & si cui, ff. De condit. & demonstrat. & in l. Si iis cui, ff. Quemadmodum servit. amitt. Quibus accedit, quod electioni Romani Pontificis à duabus partibus Cardinalium celebrata nulla exceptio juris positivi potest opponi, ut statuitur in Decretali, Licet de vitanda, sup. eod. Ex quamvis in Constitutione Gregoriana nova forma præscripta fuerit, tamen in §. Quod si electio, ubi perstringitur forma essentialis cum decreto irritanti, statutum non legitur ut electio nulla sit ex hoc capite, quod schedule reperere fuerint plures numero, quam Cardinales, & consequenter quod spectat ad electionis validitatem hic casus tanquam omissus in Constitutione remanet in dispositione juris communi.

numis vulg. l. Commodissimi, ff. De libor. & posthum. & arg. l. Sancimus C. De testam. & l. Praecipuus, in fin. C. De appell. De iure Communi autem contra electum à duobus partibus Cardinalium obijci non potest quod schedula superabundent, sicut obijci non potest quod Cardinales eligentes sint excommunicati, vel suspensi: cum huiusmodi exceptiones iuris positivi sint, ut in d. c. Licet, adnotantur Compositell. n. 3. Joan. Andr. n. 10. & reliqui Interpretes, ut ibi dixi n. 11. & seqq.

Nec obstant contraria. Ad primum enim responderetur hoc capitulum non habere locum, quando inhabiles ignoranter admittuntur ad eligendum, secundum theoreticam Innocentii quidquid contra scripserit Butr. cuius opinio communiter non tenetur, ut fuit ostensum est supra n. 31. & seqq.

Ad secundum responderi potest Gregorium statuisse, ut schedula numerentur ante quam aperiatur à scrutatoribus, & tunc si apparuerint numero plures quam sint Cardinales, omnes comburantur. Quibus verbis videtur respexisse tantummodo ad illum excessum schedularum, qui reperitur effectus ante inchoatam illarum publicationem: & in hoc tantum actu decrevit schedulas esse comburendas. At verò de excessu schedularum reperto post inchoatam, vel absolutam publicationem scrutini nihil statuit, forte quia vitium sibi fuit sufficienter huic inconvenienti occurrere precipiendo, ut ante publicationem schedulae palam diligentissime numerentur à scrutatoribus; postquam quidem numerationem in conspectu omnium peractam vix putavit posse contingere, ut schedulae excederent numerum Cardinalium; ac proinde de hoc casu veluti raro, aut minus frequenti nihil statuum duxit, arg. l. cura, cum tribus leg. seq.

ff. de legis. Praeterim verò quia si schedulae comburantur priusquam fuerint aperi, & ad novum scrutinium procedatur, cum nondum appareat quae quique suffragia habeant nemo potest conquiri, quod exinde iuri suo, vel famae aliquatenus detrahatur, ut notat Innoc. in r. Publicatio, n. 2. infr. eod. dicens hoc casu Capitulum posse destrui, quia nemini potest praedictum, nec aliqua infamia oritur nominato, cum clausa sint vota. At verò aperi jam schedulae, & scrutinium publicato videtur quodammodo electio initiata, & aliquid jus questum ei, quem constat habuisse duas tertias suffragiorum partes, etiam superfluis non computatis, ut ex dictis patet. Unde schedulae tunc lacerari, aut comburi non possent, nec ad nova suffragia deveniri citra illius injuriam, quia res non est integra, & nemini licet mutare consilium in alterius praedictum, capite Cum inter Canonicos, infr. eodem lege Nemo, ff. de reg. jur. Item ex novo scrutinio protraheretur electio. Quod est periculosum, praesertim in Electione Romani Pontificis, c. Ubi periculum, infr. eod. lib. 6. & Clem. Ne Romani, eod. tit. Ad quas rationes forte respexit Gregorius IX. dum decrevit, ut publicato scrutinio non liceat electio variari, ut in d. c. Publicatio, infr. eod. & ibi notat gloss. 2. Innoc. Holt. Joan. Andr. & reliqui Interpretes. Nobis tamen in his pronunciare non licet Ideoque ad obviandum periculis ab eis non essetque prima Sedes hanc dubitationem deludicet.

Quid autem iuris sit in casu converso, videlicet cum schedulae repertae sunt pauciores numero quam sint Cardinales, scripsi plenè in praedicta decretali, Publicatio, à n. 56. usque in fin.

DE ELECTIONE

Idem Gregorius IX.

CAPUT LVIII.

Publicato scrutinio, variare nequeunt electores: Cum sit facienda collatio, & electio celebranda. Ad quod per superiorem, si oportuerit, compellantur.

SUMMARIUM.

- 1 Scrutinio publicato non possunt electores variare, sed cogi debent ad collationem & electionem.
- Ampliat. sex modis à num. 1. usque ad n. 23. & fallit novem, à n. 45. usque ad n. 52.
- 2 Electores dici possunt actu electionis inchoato, licet non consummato.
- 3 Electores publicato scrutinio sunt compellendi ad collationem & electionem à Superiore, ad quem spectat confirmatio.
- 4 Matrimonium tam spirituale, quam carnale non vitiat ex legitima compulsionè Superioris propter principium voluntarium.
- 5 Electoribus cur non liceat variare scrutinio publicato & n. seqq.
- 6 Initium si desit, desit initiatum.
- 7 Matrimonium spirituale quas habet partes.
- 8 Publicationis effectus vari.
- 9 Beneficio etiam absente collato, Episcopus dicitur sanctus officio suo & idè variare non potest.
- 10 Ex scrutini publicatione an & quale jus acquiratur nominato & n. 20.
- 11 Electores nec singulariter, nec in communi variare possunt scrutinio publicato.
- 12 Variatio sicut post publicationem scrutini non permittitur electoribus, ita nec subsistat in eorum locum.
- 13 Idem in Metropolitano, ad quem jus eligendi sit devolutum.
- 14 Electores post scrutini publicationem excommunicati, ac deinde absoluti variare non possunt.
- 15 Et an possint facere electionem ante absolutionem, remissive.
- 16 Electoribus asserentibus se non consensisse in eum qui in scrutinio reperitur nominatus, non creditur.

- 17 Scrutatoribus nu fides adhibetur contra teorem scripturae remissive.
- 18 Electio cassari non debet nisi ad petitionem contempti, nec per alium, quam Superiorem & interim variare non licet.
- 19 Scrutinio publicato si superveniat defectus in forma, an electores ad novum scrutinium procedentes teneantur eligere jam nominatum & n. seqq. & n. 28. & seqq.
- 20 Ex nominatione jus non acquiritur, nisi nominatio sit sollemnis.
- 21 Electus à minori parte Capitali an & quando sit preferendus, si electio facta à majori parte sit nulla.
- 22 Electores in forma peccantes privandi sunt ea vice potestate eligendi.
- 23 Electio Papa si nulla sit ex defectu forme praescripta in Constitutione Gregorii XV. an Cardinalibus in novo scrutinio liceat variare & n. seqq. usque ad n. 35.
- 24 Electio quomodo nulla ex defectu forme, tamen si adsit consensus eligentium & electi, dicitur Canonice de jure naturalis.
- 25 Et post consecrationem nihil potest obijcere Ecclesia de forma non servata.
- 26 Contrarium n. 28. & seqq.
- 26 Forma in electionibus cur introducta.
- 27 Electus in Papam non servata forma Constitutionis Gregorii XV. non est Apostolicus, sed Apostolicus.
- 28 Subsistat deficiente desit ipsum totum.
- 29 Electio ipso jure nulla an possit confirmari.
- 30 Obligatio naturalis non oritur ex consensu, quando lex postiva resistit actui.
- 31 Idem quando actus peccat in sua forma.

- 32 Vel quando lex detinet actum ipso jure nullum.
- 34 Matrimonium tam carnale, quam spirituale celebratum non servata forma iuris positivi est nullum, etiam in foro conscientiae.
- 35 Scrutinio publicatione inchoata, sed non consummata an liceat Electoribus variare.
- Et quid si publicato scrutinio vota appareant aequalia, num. 36.
- Et an pars minor variare possit accedente majori, numer. 37.
- Et quid si nominatus in scrutinio iuri suo renunciaverit, num. 39.
- Et quid si nototium sit nominatum esse ineligibleem, num. 40.
- Et quid si dubitetur an sit postulandus, vel eligendus, num. 43.
- Et quid in compromissariis eligentibus per viam scrutini, n. 5.
- Et quid in Patronis Ecclesiarum, num. 46.
- 36 Variatio non est prohibita electoribus nisi in praedictum nominati & n. seqq.
- 37 Variare an possit quis consentiente electioni de se facta.
- 38 Electus in scrutinio potest dissentire etiam post electionem sibi praesentatam.
- 41 Nominantes in scrutinio scienter indignum an sint privati pro illa vice potestate eligendi.
- 42 Postulatio & electio sibi invicem adversantur.
- 43 Electio an sit differenda si aliquis publicato scrutinio probare velit nominatum esse ineligibleem.
- 45 Compromissarij, licet procedant per viam scrutini, non tamen arbitrantur ad formam, c. quia propter.
- 46 Patroni tam Clerici, quam Laici variant iudicialitè ante praesentationem; postea verò Laici tantum.
- 47 Crues eligentes sibi potestatem an possint variare.

Publicato. Famofum & quia breve est, per alia verba sic summari potest. Scrutinio publicato non possunt electores variare; sed cogi debent ad collationem & electionem. Hoc dicit & tria facit. Primum dictum ponit. Secundò ejus rationem reddit. Tertio, rationem necessitatis exprimit. Secunda ibi, cum sit. Tertia ibi, ad quod.

Nota primum, ex textu tres adus substantiales electionis per viam scrutini, videlicet: scrutini publicationem, suarationem collationem & electionem in communi, quorum si vel alterum omittatur, non tenet electio, ut c. quia propter, c. Camano, & c. In Genesi, supra eod.

Secundo nota ibi, Electores, congruè dici posse electores, actu electionis inchoato, licet nondum consummato & tunc dicuntur electores quasi electi secundum Joan. Andr. n. 5. & Card. in 2. notab.

Tertio nota ibi, si oportuerit, compellantur. Electores non esse simpliciter & absolute compellendos ad collationem numeri ad numerum & electionem in communi; sed si opus fuerit. Unde prius moneri debent; ac si resisterint, tunc demum per censuram Ecclesiasticam sunt cogendi ad illam teltis, ut cap. 1. de testibus cogend. Admonitio enim debet precedere vindictam, ut c. indigne, 12. quasi. 2. ut hic per Compositell. num. 7. in ver. si oportuerit. Vel aliter exponit illa verba, ut per Abb. Antiqui. num. 4. in eodem ver. Compulsio autem spectabit ad Superiorem, cuius est electionem confirmare, licet alius non sit ordinarius iurisdictionis secundum Joan. Andr. num. 27. quia ex quo conceditur confirmatio, videtur concessa omnia praesentia, per quae pervenitur ad illam argum. c. Praeterea, de offi. deleg. & l. ad rem nobilem & l. ad Legatam, ff. De Procurat. & cum hoc dicto transeunt Doctores, licet Abb. dubitet num. 9. v. Ultimo hic quaritur, & ex his collige non vitari electionem propter compulsionem. Quod procedit in hoc specialis casu propter principium voluntarium & consensum ab initio praesentum in scrutinio, secundum Abb. in ultim. notab. & est simile in Matrimonio carnali, quod contrahi non potest si metus, aut violentia intercesserit, c. cum locum de spons. & tamen si praecesserint sponsalia de futuro, compellitur quis contrahere de praesenti, ut c. ex litteris, il. 2. & c. Requisitum, eod. tit. Ergo idem in hoc Matrimonio spirituali, argum. c. Inter corrotalis, de trans. Episc. Sed extra hunc casum non est electio, ubi libertas admittitur eligendi, ut legitur in c. Ubi periculum, §. Ceterum infra eod. lib. 6.

Ultimo nota ex hac decretali duas insignes regulas in materia electionis per scrutinium. Una est negativa, que non permittit electores variare publicato scrutinio; & sumitur in sensu directo. Altera est affirmativa que variationem permittit ante scrutini publicationem; & colligitur a contrario sensu. Utramque regulam prosequar faciliore methodo per ampliationes & declarationes reassumendo ea quae in 21. questionibus fuis hic tractat Joan. Andr.

Prima igitur regula est: Publicato scrutinio non possunt

- 48 In postulatione an licita sit variatio publicato scrutinio, & n. seqq. usque ad num. 53.
- 49 Argumentum à contrario sensu est fortissimum in jure & quando secus.
- 50 In postulatione nulla forma reperitur à jure praescripta.
- 51 Nec per eum acquiritur jus postulatio.
- 52 Variare possunt electores ante publicationem scrutini.
- 53 Idem in Superiore, ad quem jus eligendi sit devolutum.
- 54 Et quid si scrutatores recesserint à loco scrutini.
- 55 Scrutinium nondum publicatum an destrui possit de consensu majoris partis capituli etiam sine ulla causa.
- 56 Electio Papa an vitietur ex eo quod aliquot schedulae deperierint ante consummatam scrutini publicationem & n. seqq. usque in fin.
- Et quid si hic casus contingat in scrutinio & accessu, num. 65.
- 57 Actus ex se perfectus & consummatus per contrarium eventum non resolvitur.
- 58 Etiam si postea eveniat casus, à quo non potuit inchoari.
- 59 Forma ubi ex aliquo casu adventitio servari non potest, valet actus etiam tali forma non servata.
- 60 Publicatio electionis si omittatur fraudulenter, non nocet electio.
- 61 Electio non valet si post collationem protrahatur per simplicitatem, vel negligentiam electorum; secus si mala fide.
- 62 Actus imperfectus remanet nullus sine casu, sive casus accidat, ut nequeat perfecti.
- 63 Testamentum inter liberos quamvis valeat sine publicatione, tamen si Testator voluerit illud publicari & ante publicationem obierit, est nullum ex defectu voluntatis.
- 64 Actum nihil dicitur cum aliquid superest agendum.
- 65 Quod pendet non est pro eo quasi sit.

electores variare, id est alium nominare, vel à prima nominatione recedere, ut est textus singularis in materia sua: nam ut advertunt Joan. Andr. num. 23. & Abb. in princ. Olim hac de re varie erant scribentium opiniones. Quidam enim asserbant electores posse variare usque ad inscriptionem electionis. Quidam usque ad confirmationem. Quidam usque ad consensum electi. Alii vero usque ad promutationem electionis, ut notatur in c. Quanto, in gloss. magna, 63. dist. & per Holt. in summa eod. tit. §. Utrum variari. Unde ad eorum controversias dirimendas emanavit haec Decretalis. Sed in periculis ratione decisionis Doctores valde torquentur: nam tres rationes, quas primo assignat gloss. 2. videlicet quod per publicationem scrutini res desinat esse integra, quod nemini liceat mutare consilium in alterius praedictum & quod mora in protrahenda electione sit damosa Ecclesiae, concludunt etiam ante publicationem, ut bene deducit Joan. Andr. n. 14. & Abb. num. 2. verbi & primo. Quarta autem ratio, quod per huiusmodi publicationem electio videatur quodammodo initiata, non videtur vera, quia Matrimonium hoc spirituale initiatur per electionem, ut c. Licet de trans. Ergo non ante, quia nihil est antequam incipiat esse, l. ult. ff. de collat. honorum, Oldrad. conf. 180. Quasi est, n. 7. & si desit initiatum, ut inquit Compositell. in c. Quod sicut, n. 17. supra eodem. Quare Joan. Andr. hic n. 15. dicit hanc constitutionem jus novum inducere in eo quod publicatio scrutini impedit variationem votorum. Antea enim nullus ex antiquis tenebat, quod hic dicitur. In hoc autem jure positivo affirmat fuisse arbitrium Pontifici interdiceret variationem publicato scrutinio. Nam si voluisset, utique potuisset illam prohibere, etiam post latum suffragium. Idcirco autem praesens terminum publicationis, quia Matrimonium spirituale habet partes suas, cuius prima est electio, secunda confirmatio, tertia consecratio. Prima pars, quae dicitur electio, similiter habet partes multas quoad formam & tres saltem quoad consensum, scilicet scrutinium, ipsius publicationem & electionem. Cum igitur factus est transitus ad medium, vel duas partes huius partis, praecelusus est variandi editus. Aequa autem fuit haec definitio, ut ipse ait num. 4. ad evitandum infamiam & injuriam nominati, ex quo facta est publicatio. Sic in simili publicato attentionum impedit productionem testium, c. cum venisset, & c. causam de testib. Sic editum publicatum archat, c. i. supra de post. Prael. Ednon sufficit nisi iustitorem revocasse, nisi publice hoc depreciplem, l. Sed si pupillar, §. 1. ff. De instit. act. Verum Abbas tamen lateatur hanc rationem Joan. Andr. esse persuasivam, tamen illam refellit n. 2. col. 3. verbi. Haec sunt in effectu, quia haec decretalis jus novum non inducit, sed est juris antiqui declaratoria. Unde ipse assignat rationem cur non liceat variare post publicationem scrutini; videlicet quia electores sancti sunt officio suo & ad hoc allegat textum in c. si tibi absenti, de prob. l. 6. ubi si beneficium conferatur absenti, nullum jus illi acquiritur antequam consentiat; & tamen quia eoa-